فێمێنیزمی سۆسیالیستی:
ستراتیژییەک بۆ بزووتنەوەی ژنان*

له لایەن «هاید پارک چاپتێر»، «یەکیەتیی ڕزگاریی ژنانی شیکاگۆ»
«هیزر بووز»، «دەی کریمێر»، «سوزان دەیڤید»، « دێب دۆبین»، «ڕۆبین کوفمەن»، «تۆبی کلاس»
و: ڕەزا فەتحوڵلانژاد

پێشەکی

ئەم وتارە بەمەبەستی دەربڕینی ئایدیاکانی پەیوەندیدار بە ستراتیژیی نوێ بۆ بزووتنەوەی ژنان و هاوبەشکردنی ئەو ئایدیایانە لەگەڵ ژنانی دیکە نووسراوە. لە ئێستادا دوو جەمسەری ئایدیۆلۆژیک لە ئارادان کە نوێنەرایەتیی مەیلە زاڵەکانی نێو بزووتنەوەکە دەکەن. یەکێکیان ئاراستەیەکە بەرەو شێوەی ژیانێکی نوێ لە نێو کولتوورێکی ژنانەدا کە پێداگرە لەسەر ئازادیی تاکەکەسی و گەشەکردن و پەیوەندیی ژنان لەگەڵ ژناندا. بەپێی پێویستیمان بە دابڕان لە ڕێوشوێنە کۆنەکان ـ لە باری کۆمەڵایەتی، سایکۆلۆژیایی و ئابوورییەوە ـ و هەروەها بەپێی ئەو پێویستییەی بۆ کۆمەڵگای پاش شۆڕش هەیە، ئێمە لەم مەیلە تێدەگەین، پشتیوانیی لێ دەکەین و پێی دڵخۆشین. لە هەمان کاتدا، ئەگەر پێداگریمان تەنیا لەسەر ئەمە بێت، ئەوا دەبینین کە زیاتر بەرەو جۆرێک خۆپارێزیی بێ فورم دەچین تا وەزعییەتێک کە تێیدا دەتوانین بۆ ژیانی خودی خۆمان شەڕ بکەین و بەسەریدا سەرکەوین.

ئاراستەکەی دیکە ئەوەیە کە پێداگری لەسەر شیکاریی پێکهاتەیی کۆمەڵگاکەمان و بنەما ئابوورییەکانی دەکات. ئەم ئاراستەیە تەرکیز لەسەر ڕێگەگەلێک دەکاتەوە کە تێیاندا پەیوەندیی بەرهەمهێنەرانە سەرکوتمان دەکات. ئەم شیکارییەش دروستە، بەڵام ستراتیژییەکەی، ئەگەر بەتەنێ حەسێبی بۆ بکرێت، بە ئاسانی دەتوانێ بە جۆرێک هەستیاری لە بەرانبەر ژیانی گشتیی ژناندا لەدەست بدات.

وەکوو فێمێنیستە سۆسیالیستەکان، ئێمە هەم شیکاریی تاکەکەسی و هەم شیکاریی پێکهاتەییمان قەبووڵە. ئێمە تێکەڵاوێک لە هەردووکیان بە پێویست دەزانین ئەگەر بمانهەوێ ببینە بزووتنەوەیەکی خۆڕاگر. لەو باوەڕەداین کە گرینگە خۆمان وەکوو فێمێنیستی سۆسیالیستی پێناسە بکەین و بە شێوەیەکی خودئاگایانە دەست بکەین بە ڕێکخستنی خۆمان لەسەر بنەمای ئەم ستراتیژییە. ئێمە ئێستا گەیشتووینەتە خاڵێکی ژینەکی لە مێژووماندا.

لە لایەکی ترەوە، بەهێزبوونی بزووتنەوەکەمان دیارە: بووەتە هێزێکی گرینگی ئەم سەردەمە و لە دابینکردنی خزمەتگوزاری و پشتیوانی بۆ پێویستییە هەرەهەنووکەییەکانی بەشێک لە ژنان سەرکەوتوو بووە. هەزاران ژن خۆیان وەکوو بەشێک لە بزووتنەوەکە دەبینن، پێناسەیەکی ڕوون و ناڕوونی «خودئاگاییی ژنان» بە شێوەیەکی بەرین جێی خۆی لە نێو گرووپە ڕەپەکان، خۆپیشاندانەکان، پرۆژە کردارییەکان، چالاکییە دژە دامەزراوەییەکان و لەنێو میدیا گشتییەکاندا کردووەتەوە. ژنانی نێو بزووتنەوەکە ڕۆژ بە ڕۆژ زیاتر لە سەرکوتی گشتی و پێویستیی ڕووکردنە چارەسەری پێکەوەیی تێدەگەن. بە سەرنجدان بەوەی کە ئەوەی وەکوو کێشە تاکەکەسییەکان بینیمان لە ڕاستیدا کێشەی کۆمەڵایەتی بوون، ئێمە گەیشتووینە ئەو تێگەیشتنە کە چارەسەرەکان پێویستە کۆمەڵایەتی بن. بە سەرنجدان بەوەی کە ژنان کونترۆڵیان بەسەر ژیانیانەوە نییە، گەیشتووینەتە سەر ئەو باوەڕە کە تەنیا کاتێک کونترۆڵمان دەبێت کە پێکەوە بجووڵێینەوە. باوەڕمان بە پێویستییە تایبەتییەکانی گرووپی جۆراوجۆری ژنان و هەروەها ئەوە کە گرووپی جیاوازی ژنان ڕێگەی جیاوازیان بۆ خەباتکردن لە پێناو بەدەستهێنانی کونترۆڵی ژیانی خۆیان هەیە، هێناوە.

هەر لەو کاتەدا، بزووتنەوەی ژنان لە ئێستادا دابەش بووە. لە زۆربەی شوێنەکاندا، دابەش بوون بەسەر گرووپی چووکە چووکە کە ئەمەش دۆزینەوەیان، پەیوەستبوون پێیان و تێگەیشتن لێیان لە باری سیاسییەوە دژوار کردووە. هاوکات، کارخولقێنە کۆنەپارێز بەڵام

لە باری دامەزراوەییەوە زیرەکەکان خەریکن خۆیان بە بزووتنەوەکە هەڵدەواسن و خەریکن سیاسەتی ژمارەیەکی بەرچاو لە خەڵک دیاری دەکەن. ئەگــەر بمانــەوێ بزووتنەوەکەمان زینــدوو بمێنێت، با لــەوە بگەڕێین بمانەوێ گەشــە بکات، ئێســتا کاتیەتی کە دەســت بە ڕێکخســتن لــە پێناو بەدەســتەوەگرتنی دەســەڵات بکەین. ئێمە پێویستە خودئاگایی بگۆڕین بە کردەوە، دیاری بکەین کە چیمان بۆ خەباتەکەمان پێ باشترە و سەربکەوین. بۆ ئەم مەبەستە، پێویستمان بە ستراتیژییەکە.

ســتراتیژی بزووتنەوەکەمــان دەبێ لە تێگەیشتنی دینامیکەکانی دەسەڵاتەوە گەشە بکات بــۆ تێگەیشــتن لەوەی کــە ئەوانەی کــە دەســەڵاتیان هەیــە بەرژەوەندییەکی ڕاستەقینەیان لە پاراستنی ئەو بەرژەوەندییە و هەروەها ئــەو دامەزراوانەیدا کە دەیپارێزن، هەیــە. ئەگەر بمانهــەوێ ئازادیی ژنان بگاتە ئامانجەکانی، پێویستە تەرکیزی هەوڵەکەمان لەســەر کۆنترۆڵی بەزۆری ئــەو دامەزراوانە بێت کــە هەنووکــە ســەرکوتمان دەکەن. بەمەبەســتی ڕاکێشــانی ســەرنجی زۆربەی ژنان، پێویستە پێویستییە ڕاستەقینەکانیان و بەرژەوەندییەکانیان ڕەچاو بکرێن.

لــەم کاتەدا، ئێمــە لــەو بڕوایەداین کە گرینگــە بــۆ ســتراتیژییەک ئارگۆمێنــت بهێنرێتەوە کە بەم سێ شتە بگات: ١) دەبێ ببێتە خاوەنی ئەو ڕیفۆرمەی کە بە شــێوەی ئۆبژەکتیڤانــە ژیانــی ژنان باشــتر بکات، ٢) پێویستە هەستی دەسەڵاتی خود ببەخشێتە ژنان، جا هەم بە شــێوەی هێزەکی و هەم لە ڕووی ڕاســتەقینەیدا، ٣) پێویستە پەیوەندیی هەنووکەییــی دەســەڵات بگۆڕدرێــت. ئێمە لێــرە خەریکیــن ئارگۆمێنت بــۆ دامەزراوە فێمێنیستە سۆسیالیســتییەکان دەهێنینەوە. ئێمــە لێــرە ئارگۆمێنت بــۆ دامەزراوەیەکی تایبــەت ناهێنینــەوە، بەڵکوو بۆ گەشــەی ســەرکەوتووانەی دامــەزراوەکان ئارگۆمێنت دەهێنینـــەوە بە جۆرێک کە ڕەنگە بتوانین لە ئەزموونەکانمان فێــر بین و هێزی هێزەکیی بزووتنەوەکەمان وەگەڕ بخەین.

ئــەم لاپەڕانە لە پێناو ئــەم ئارگۆمێنتەدا نووسراون. وەک لە خوارەوە دێت واژۆ کراوە:

١ فێمێنیســمی سۆسیالیســت ـ چەمکەکە و ئەوەی لە هەر نەریتێکی ســەرچاوەوە لێی دەردەهاوژرێت.

٢ هێز ـ بنەمای هێز لەم کۆمەڵگایەدا و هێزی هێزەکیمان وەک ژنان بۆ بەدەســتەوەگرتنی دەســەڵات. نموونەیەکــی بەکارهێنەرانــەی ستراتیژییەکەمان.

٣ خودئاگایــی ـ گرینگیــی خودئاگایی بۆ گەشــەی بزووتنەوەی ژنان، بەربەســتەکانی و جێگەوپێگەی لە ئایدۆلۆژیی فێمێنیســتی سۆسیالیستیدا.

٤ ئەو پرس و کێشە هەنووکەییانەی ڕووبەڕووی بزووتنەوەکەمــان بوونەتــەوە ـ هەبوونــی تێڕوانینێکی فێمێنیســت سۆسیالیســتی بۆ وڵامدانــەوە پێیــان و پەرەپێدانی دەقێک بۆ بەرنامە و نیگەرانییەکان.

٥ دامــەزراوە ـ گرینگیــی دامەزرانــی دامــەزراوەکان بۆ بزووتنەوەی ئازادیی ژنان و هێندێک بۆچوون لەمەڕ فۆرمی دامەزراوەیی.

ئەم ئایدیایەی کــە خەریکین دەیخەینە ڕوو، ڕەنگــە بیروبۆچوونی زۆرێــک لە ژنانی بزووتنەوەکــەش بێــت، بەڵام تا ئێســتا ئەم ئایدیایانە لە ئاستێکی نەتەوەییدا دەرنەبڕاون و نەناسراون. ئێمە بەشێکی لەبەر ئەوەی ڕێکخراو نین چونکــە نەرمیمــان نوانــدووە بەرانبەر لێڕوانینــی جیــاواز کــە ئایدیۆلۆژییەکەمان بانگەشــەی بــۆ دەکات و ئەمــەش بووەتــە هۆی دژواریــی هێنانەئارای ئایدیۆلۆژیی نوێ یــان گرتنی هەڵوێســتێکی دژ. پتر لەمەش، هێندێک هۆکاری تایبەتی لە بزووتنەوەکەمان بە دژی هەر جــۆرە دامەزراوەیەکە. ترس لە بژاردەخــوازی، پێداگری لەســەر جێگرەوە و هێزە تاکەکەسیەکان، ترس لە شکستخواردن،

باوەڕنەبـــوون بە ئەگەری براوەبوون و تەنانەت ترس لە بردنەوە، هەموویان لەم دوودڵییەماندا ڕۆڵیان گێڕاوە.

ئێمــە ئێســتا ڕووی ئەم نووســینە لەو ژنانــە دەکەین کە لە ئایدیای فێمێنیســتی سۆسیالیســتیدا لەگەڵمان هــاوڕان، جا ئەو ژنانــە بن کە لە بزووتنەوەکــەدا کار دەکەن، ئــەو ژنانەی کە هیچکات چالاک نەبوون، ئەو ژنانەی کە لە بزووتنەوەکە وەدەرنراون یان ئەو ژنانەی لە دامــەزراوە ئاویتەکاندا کار دەکەن. هیواداریــن کە ئەمە بتوانێ زمانێکی هاوبەش دابیــن بکات کە بــە هۆیەوە ئێمــە بتوانین دەســت بە وتووێژ بکەین، هەلومەرجێک کە تێیدا دەتوانین تێیدا کۆ ببینەوە و بەرنامەڕێژی بۆ چۆنییەتیی جووڵاندنمان بکەین.

١ ـ فێمێنیزمی سۆسیالیستی

ئێمە بەو قەناعەتە گەیشــتین کە شوناســی خۆمان بە هۆی میرات و داهاتووی فێمێنیزم و سۆسیالیزمەوە لە خەباتمان بۆ شۆڕش پێناسە بکەین. لە فێمێنیزمــەوە فێری پرپی هێزی هێزەکــی خۆمان وەکوو ژنــان و هێزی ژنان بووین. ئێمە بەرژەوەندیی هاوبەشــی خۆمان لەگەڵ ژنانی دیکە و ســەرکوتی هاوبەشمان بینیــوە. بــە تێگەیشــتن لــەم پەیوەندییە ڕاســتەقینەیە وەکوو ژنــان، ئێمە تێدەگەین کــە دەتوانین لە خەباتمان بۆ ئازادی پشــت بە یەکتر ببەســتین. فێمێنیــزم بووەتە هۆی ئەوەی بە شێوەیەکی ڕاستەوراست ببینین کە ئەو خەڵکەی کە بارۆدۆخی کۆمەڵگا شکڵیان پــێ دەدا، بارۆدۆخگەلێک کــە لە کۆنترۆڵی خۆیاندا نییە، دەبن بە چی. ئێمە خۆشەویستی و ڕقــی خۆمــان بــە تەرکیزکراوی لەســەر فێمێنیزمەکەمان دەدۆزینەوە، خۆشەویســتی بۆ ژنانێک کە بە هۆی بارودۆخی هاوبەشــەوە پێکەوە بەستراونەتەوە، ڕق لەو سەرکوتەی کە پێکمان دەبەستێتەوە. هێزێکی مەزن کە ئێمە لە فێمێنیزمدا دەیدۆزینــەوە، پێداگریکردنی

دووبارەیــە لەســەر بەهــا مرۆیییــەکان و ئیدەئالەکانی خۆشــکایەتی: بەدەم خەڵکەوە بوون و هەستیاربوون بەرانبەر پێویستییەکان و هێزە هێزەکییە لەحاڵی پەرەســەندنەکانی خەڵک.

ئێمە بە هۆی فێمێنیزمەوە لە سیستەمی بەدامەزراوەییکــراوی ســەرکوت لەســەر بنەمــای زاڵبوونی پیاوان بەســەر ژنان، واتە سێکســیزم، تێگەیشــتووین. دژبەرییەکانی لەســەر بنەمای ئەو پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە دەمارگرژانەیەیە کە بــە هۆی ئەم زاڵبوونەوە هاتوونەتە کایەوە. ئاســتی ئــەم دوژمنکارییە دەکــرێ بە هۆی کولتوور و نەرمیهەڵگربوونی دامــەزراوە کۆمەڵایەتییەکانەوە دابەزێت، بە جۆرێک کە لە هێندێک شــوێن و زەمەندا وا پێدەچێت بووبێتە پەیوەندییەکی ســەقامگیر. بــەڵام دژبەریگەرایــی ناســرێتەوە و تا ئەو کاتەی سیســتەمی زاڵــوون نەمێنێت، هەر سەرهەڵدەداتەوە.

بــەڵام ئێمــە چەمکێکــی تایبەتــی فێمێنیزممان هەیە کە سۆسیالیســتییە. ئەوە هەمانە کە تەرکیز دەکاتە ســەر ئەوەی چۆن دەســەڵات، ژنانی لەبەر پێگەی چینایەتیان پەراوێــز خســتووە. ئێمە ســەرمایەداری بە فۆرمێکــی بەدامەزراوەییکــراوی ســەرکوت لەســەر بنەمای قازانج بۆ ئــەو خاوەندارانەی کە بە شــێوەی گشــتی بــۆ داهاتیــان کار دەکەن، دەبینین. سەرمایەداری دەبێتە هۆی پەیوەندیی کۆمەڵایەتیــی توندوتیژانە لە نێو چینەکانــدا. ئەو چینانــەش پەیوەندییەکیان هەیــە کــە کاریگەریــی کولتوورەکــە و دامەزراوەکانی لەســەرە. هــەر بۆیە، لە نێوان و لە نێو چینەکاندا یەکیەتی و دابەشــکاری خۆدەنوێنێت کــە هێندێک جار دەبێتە هۆی نارووونبوونی ئاســتی دژبەرییەکان و هێندێک جار دەبێتە هۆی ڕوونبوونەوەی زیاتری. بەڵام سروشتی بنەماییی توندوتیژانەی پەیوەندییە چینایەتییەکان، هەمیشە ئامادە دەبێت، مەگەر

وای لێ بێت کە ئیدی کەمینەیەکمان نەبێت کە خاوەنی سەرچاوەکانی بەرهەمهێنان بن و بە هۆی کارکردنی کرێکاری مووچەدار یان بێمووچەوە، دەوڵەمەند بن.

ئێمە بیرۆکەیەکی سۆسیالیستیی جیهانێکی مرۆییمان هەیە کە بە هۆی دابەشکردنەوەی داهات و کۆتاییهێنان بە جیاکاری لە نێوان چینی دەسەڵاتدار و ئەوانەی دەسەڵاتیان بەسەرەوە دەکرێت، دەلوێ.

بەو ئاکامە گەیشتووین کە ئێمە تەنیا لە ڕێگەی ولامێکی پێکەوەیی ڕێکخراوەوە دژی وەها سیستەمێک خەبات بکەین. هەر بۆیە، خۆشکایەتی مانای تێکۆشان بۆ دەسەڵاتێکی ڕاستەقینە بەسەر ژیانی خۆمانەوە و ژیانی خوشکەکانمانەوەی هەیە. پەیوەندیی تاکەکەسیی خۆمان و خەباتی سیاسیمان پێکەوە ئاوێتە دەکەین و هەستی فێمینیزمی ئێمە بەرهەم دەهێنن. لە ڕێگەی چەمکی خۆشکایەتییەوە، ژنان هەوڵیان داوە بەرانبەر بە پێویستییەکانی هەموو ژنان و نەک ژمارەیەکی کەم خۆیان بە بەرپرسیار بزانن و هەروەها پشتیوانی لە ژنانی تر بکەن، ڕەخنەیان لێ بگرن و هانیان بدەن نەک ئەوەی ڕکەبەرایەتییان لەگەڵ بکەن.

روانینمان ـ فێمینیزمی سۆسیالیستی دڵچەسپە و لە نێو سیستەمی هەبوودا ئەگەری نییە

ئەمە دواتر دێت ئەو شتانەن کە ئێمە لە سیستەمی نوێدا وێنایان دەکەین، وەکوو بەشێک لە ژیانی ڕۆژانە بۆ هەموو خەڵک:

■ خزمەتگوزاریی دەرمانی بە خۆرایی، بە شێوەی مرۆیی و شایستە بە پێداگری لەسەر دەرمانی پێشگیرانە، لە ژێر خزمەتگوزاریی دامەزراوە جەماوەرییەکاندا.

■ کونترۆڵی خەڵک لەسەر جەستەی خۆیانەوە ـ بۆ نموونە، دەستپێڕاگەیشتن بە کونترۆڵی منداڵبوون بە شێوەی سەلامەت و خۆرایی، لەباربردنی منداڵ، دەستڕاگەیشتن بە مادەی دژەهەوکردن، ئازادبوون لە خۆسەپاندن یان شەرمە کۆمەڵایەتییەکان

■ ئیمکانی ژیان لە خانووی سەرنجراکێش و ئاسوودە کە بە ژیانی تایبەتی و هاوبەش دیزاین کرابێت

■ خۆراکی جۆراوجۆر، موغەززی و زۆر.

■ ڕێزگرتنی کۆمەڵایەتی لەو کارەی خەڵک دەیکەن، تێگەیشتن لەوەی کە هەموو پیشەکان دەکرێت لە باری کۆمەڵایەتییەوە پێویست و گرینگ بن.

■ شووروا دیموکراتیکەکان کە بە هۆیانەوە هەموو خەڵک ئەو بڕیارانە کونترۆڵ بکەن کە بە شێوەی ڕاستەوخۆ، کاریگەری لەسەر ژیانیان، کارەکەیان، ماڵەکەیان و کۆمەڵگاکەیان، دادەنێن.

■ سەرچاوە زانستییەکان بە ئاراستەی باشتربوونی ژیانی هەمووان بەکار بهێنرێن نەک بە ئاراستەی داگیرکاری و دارمان لە ڕێگەی توندوتیژیی سەربازی و پۆلیسییەوە.

■ بەرهەمی جۆراوجۆر بە کوالێتیی باڵا بە مەبەستی وڵامدانەوە بە پێویستییەکانمان و کۆتاییهێنان بە کاری ماڵ وەکوو کرێکاریی تایبەتی و بێمووچە.

■ سەرلەنوێ پێناسەکردنەوەی پیشەکان لەگەڵ بارهێنانی بەجێ بۆ ئامادەکردنی خەڵک بۆ ئەو پیشانەی حەزیان لێیە، هەروەها گۆڕینەوەی پیشەکان بەمەبەستی وڵامدانەوە بە پێویستییەکانی چەرخی ژیانی چ ئەوانەی کاریان تێدا دەکەن و چ ئەوانەی وەرگری خزمەتگوزارییەکانن.

■ ئازادییە سیاسی و مەدەنییەکان کە هاندەری بەشداریی هەموو خەڵک لە ژیانی سیاسیی وڵاتەکەدا بن.

■ چەککردنی پۆلیس و وەدەستەوەگرتنی کونترۆڵی پۆلیس لە لایەن کۆمەڵگاوە.

■ بەرپرسیارەتیی کۆمەڵایەتی لەهەمبەر

گەورەکردنی منداڵ و هەبوونی خزمەتگوزاریی ڕاگرتنی بیست و چوار کاتژمێریی خۆرایی منداڵ بە شێوەیەک کە مشتەریی کونترۆڵکەری هەبێت و لەسەر بنەمای وڵامدانەوە بە پێویستییەکانی ئەوانە بێت کە بەکاری دەهێنن و کاری تێدا دەکەن.

- پەروەردەکردنی خۆرایی و گشتی و خاوەن کوالێتی کە لەگەڵ کار و چالاکییە کۆمەڵایەتییەکانی خەڵک لە هەر تەمەنێکدا بگونجێت.
- ئازادیی پێناسەکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتی و ڕەگەزییەکان.
- کولتوورێکی گشتی کە ڕێزگرتن لە خود و ڕێزگرتن لە کەسانی دیکە بەهێز دەکات نەک لاواز.
- پشتیوانی لە گەشەی نێوخۆیی وڵاتان لەسەرانسەری جیهان و هەوڵدان بۆ ئەوەی بڕیاری چارەنووسی خۆیان بە دەست خۆیانەوە بێت.

ئێمە ئەم ڕوانگەیەمان بەمەبەستی ئەوە خستە ڕوو کە زیاتر ڕوون بێت کۆمەڵگایەکی فێمێنیستی سۆسیالیستی چییە یان هەوڵ بۆ چی دەدرێت. ئەم ڕوانگەیە بۆ کۆمەڵگا، دژایەتیی ڕاستەوخۆی لەگەڵ ئەوەی ئێستا هەیە کە لەسەر بنەمای زاڵبوونی ژمارەیەکی کەم بەسەر زۆرێک لە خەڵک لە ڕێگەی جنس، نەژاد یان چیندا ڕۆ نراوە. لە کاتێکدا ئەمەی هەنووکە زاڵە، ڕەنگە پاشکشەگەلێک بکات، بەڵام ناتوانێ بە هیچ جۆرێک لەگەڵ ئەم کۆمەڵگا خەڵکسەروەرەی کە لە سەرەوە وێنامان کرد، بگونجێت.

دژبەرییەکان ـ جێگرەوەیەک پێویستە

فێمێنیزمی سۆسیالیستی نەتەنیا چێژبەخشە، بەڵکوو پێویستیشە چونکە سیستەمی کاپیتالیستی ئێستا سەقامگیر نییە و ناتوانێ لە شکڵی هەنووکەیدا بمێنێتەوە. سەرەڕای ئەمەش، ئەمە بەو مانایە نییە کە کۆمەڵگا دواجار هەر دەبێتە سۆسیالیستی. فۆرمێکی فاشیستی یان بەربەرییش دەتوانێ جێگرەوە بێت. ئەو سیستەمەی کە دەبێتە جێگرەوەی کاپیتالیسم، بە هۆی مەیل و دەسەڵاتی ئەو گرووپانەی خەباتی بۆ دەکەن، دیاری دەکرێت. هەر بۆیە، ئێمە پێویستە لە خەباتدا بین بەمەبەستی وەدیهاتنی ئەو ڕوانگەی فێمێنیزمی سۆسیالیستییە.

دژبەرییەکان ئەو دیاردانەن کە بۆ ڕاگرتنی سیستەمەکە پێویستن. بەڵام هەر بە لۆژیکی نێوخۆیی خۆیەوە هێزگەلێک بەرهەم دێنن کە دارمێنەری خودی سیستەمەکەیە. تێگەیشتن لێیان یارمەتیمان دەکات کە لە پشێویی دەوروبەرمان تێبگەین بەو مەرجەی دۆخێکی سەقامگیر هەبێت کە بە هۆیەوە لەو پرۆسە بە شێوەی مێژوویی لە حاڵی گۆڕانانەی تێیاندایین، تێبگەین. وەها تێگەیشتنێک یارمەتیشمان دەکات کە خاڵە لاوازەکانی پرۆسەکە، خاڵە جێی داکۆکیکردنەکان و ئەوانەی بۆ هێرشکردنەسەر دەبن، دیاری بکەین. نموونەکانی ئەم جۆرە دژبەرییانە بە دەرەجەی جۆراوجۆر لە دەورووبەرماندان. سێکسیزم و کاپیتالیزم یەکتر بەهێزتر دەکەن، بە یەکتر شکڵ دەبەخشن و شکڵیان بە ئێمە بەخشیوە.

دژبەرییەکانی نێو دەسەڵاتمان

هەر جۆرە شیکارییەکی دژبەرییەکانی دەسەڵات و کاریگەرییەکەیان لەسەر دامەزراوەکانی کۆمەڵگا، پێویستە ڕەچاوی دۆخی مێژوویی سەرکوتکردنمان بکات. سەرکوتکردنی ئێستای ئێمە لەگەڵ ئەوەی خوشکانمان لە سەرەتای سەدەدا تووشی بوون جیاوازە، ئەو خوشکانەمان کە هیچ جۆرە مافێکی یاساییان نەبوو، لەماڵەوە بەسترابوونەوە و هەر لە سەرەتای باڵاکردنیانەوە تا مردنیان خەریکی منداڵبوون بوون. هەر بۆیە، ئەوەی لە سەردەمێکدا ئازادی دەهێنێت، ڕەنگە لە

سەردەمێکی تردا ببێتە هۆکاری سەرکوت. بۆ نموونە، خودی جنسییەتی ژنان لەبەر هەڵسوکەوتی کۆمەڵایەتی حاشای لێ کرا، کونترۆڵی منداڵبوون وەکوو پێویست نەبوو، سەرپەنای بنەماڵە نەبوو، ڕۆڵی تاکەکەسیی ژنان لە ئابووریدا حاشای لێ کرا و هەروەها نەبوونی زانیاری لە بارەی جەستەی خۆیانەوە. پەرەسەندنی تەکنۆلۆژیای پێشکەوتووتر (حەب و مەکینەکان) و پەروەردە بە شێوەیەکی ئۆبژەکتیڤانە ئازادیی پتر بۆ خۆشکانمان دابین کرد. هەر لەو کاتەدا، ئەم پێشکەوتنانە ئەگەری فۆرمی نوێی سەرکوتکردنی ژنانی هێنایەئاراوە و پەرەی بە بەکەرەستەبینینی ژنان و توندوتیژیی دژی ژنان دا.

لە بیاقی ژنان و کاردا، ئەو یاسایانەی کە ژنانی دەپاراست ،قازانجی زۆری بۆ سووککردنی قورسایی سەرشانیان هەبوو. سەرەڕای ئەمەش، هەنووکە لە ژێر ناوی سووککردنی باری سەرشانمان، وەها یاساگەلێک بەمەبەستی درێخیکردنی دەرەتانی یەکسان بۆ ژنان بەکار دەهێنرێن. هەڵبەت، ژنان و هەموو خەڵک مافی بارودۆخی سلامەت و باشیی پیشەیان هەیە، بەلام ئەمانە پێویستە بۆ هەموو کرێکارەکان وەک یەک بن.

تێگەیشتن لە مێژووی لە حاڵی گۆڕانمان یارمەتیمان دەکات خۆمان لە لەقاڵبگرتنی دژبەرییەکەمان یان لەقاڵبگرتنی ئەوەی ڕزگاریمان مانای چیە، لابدەین. پەرەپێدان بە ستراتێژییەک دەبێتە هۆی ڕوونبوونەوەی ئەوەی کە پێشکەوتنە تەکنۆلۆژیکەکان، گۆڕانکارییە یاساییەکان و پەرەسەندنە پەروەدەییەکان خۆیان لە خۆیاندا خراپ یان باش نین. کاتێک ئەو دۆخەی کە تێیدا گۆڕانکارییەکی تایبەتی ڕوو دەدا، دەناسین، ئەو کات دەتوانین دادوەریی خۆمان لەسەر بەهای ئەو گۆڕانکارییە بۆ ئامانجەکانمان بکەین.

ئێمە لە مێژوو فێر دەبین کە لە ڕاستیدا ئەوەی بۆ سیستەمەکەی بە گشتی پێشکەوتنخوازانەیە تۆوی دارمانیشیەتی. بۆ نموونە، زیاتربوونی کار بۆ ژنان و هاندانی ژنانی بەتوانا بۆ چوونە نێو هێزی کارەوە، یارمەتیی خاوەن کارەکان دەدات و کاپیتالیزم بەهێز دەکات، بەلام هەر لەو کاتەدا ئەو دەرەتانە بە ژنان دەبەخشێت کە بە شێوەی فیزیکی پێکەوە کۆببنەوە و وەکوو هێزێکی جەماوەری بۆ گۆڕان یەک بگرن. ژنانی دیکەش بە بینینی ئەمە چاوەڕوانییەکان و داواکارییەکانیان لە سیستەمەکە بۆ هەبوونی دەرەتان چوونە سەر بە پەیژەی سەرکەوتندا زیاد دەکات، بە جۆرێک کە سیستەمەکە ناتوانێ ئەمە بۆ هەموو ژنان دابین بکات.

بە زانینی ئەوەی کە ئەم دژبەرییانە ڕاستییەکن کە تێیدا دەژین، پێویستە دژی ئەو شتەی کە بە تاپۆی کونترۆڵە، لە خاڵە لاوازەکانییەوە بوەستینەوە و خۆمانی پێ بەهێز بکەین. ئەگەر شیکارییەکەمان ڕاست بێت، ئەوا ژنان و خەڵکانی بێدەسەڵاتی دیکە، لەسەر بنەمای ئەم دژبەرییانە، بنچینەی بەرچاو بۆ یەکیەتی لە پێناو خەباتیان بۆ بەرژەوەندییەکانی خۆیان دەدۆزنەوە. لە ئێستادا، ئێمە دژبەریی توند و ئەگەری خەبات بۆ گۆڕانکاریی پێکهاتەیی لەسەر پرسگەلێکی وەک منداڵپارێزی (بۆ پاراستنی بەجێ و کونترۆڵی کۆمەڵگایی)، بەشداریدان لە سیستەمی سیاسی، پیشەکان، دۆخی کار بۆ کونترۆڵی کرێکاران و هتد دەبینین.

دژبەرییە چەندئاستییەکان

زۆر شیکاری، دامەزراوەی جۆراوجۆریان (بۆ نموونە، بنەماڵە یان پەیوەندییە جینسییەکان) وەکوو دژبەری هەرە سەرەکیی سێکسیزم پێناسە کردووە. هەر لەو کاتەدا، ئەم دژبەرییانە ڕەنگدانەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگایەکی سێکسیستە، یان ئەو دامەزراوانەی کە تێیاندا سێکسیزم ڕوو

دەدات. سرینەوەی ئەم «هۆکارە بنەڕەتییانە» نە سێکسیزم دەسڕێتەوە نە بە شێوەی بێئەملاوئەولا جێگرەوەی پشتیوانیکەرانە بۆ ژنان بەدی دەهێنێت. وەک چۆن کارگە ڕەنگە شوێنی چەوسانەوەی کاپیتالیستی بێت، ئەوە بنەمای چەوسانەوەکە نییە. خاوەندارێتی تایبەتی و سوود، بنەماکەن کە دەبنە هۆی پەیوەندییە چینایەتییەکان. هەر بەو شێوەیە، بنەماڵە شوێنێکی هەرەسەرەکیی سەرکوتی جینسییە بەڵام بنەمای چەوسانەوەکە نییە. کۆنترۆڵی پیاوان بەسەر ژنانەوە و دابەزینی ژنان بۆ ڕۆڵی دوویەمینانە، بنەمای سێکسیزمە کە دەبێتە هۆی کۆمەڵگایەکی جنسگەرا.

ئێمە ئەو هاوارە بەردەوامەی کە داوا دەکات پێش لەوەی خۆمان ڕێک بخەین پێویستە تیۆرییەکی تەواوی سروشتی سەرکوتکردنمان، یان دژبەرییە سەرەکییەکانی سەرکوتکردنمان بدۆزینەوە (دەڵێی تەنیا یەک دژبەری لەئارادایە)، بە یارمەتیدەر نازانین. هێندێک شیکاری ، بە هۆی نەبوونی وێنەیەکی تەواو لە مەسەلە، لە ڕاستیدا تەنیا بەرەو پاسیڤبوونی زیاترڕاکێشمان دەکەن.

هەر دامەزراوەیەک سەرکوتکەری ژنانە تا کاتێک کۆمەڵگا لەسەر بنەمای سەرکوتکردنی ژنان بێت. خەباتمان بە دژی سێکسیزم بە دژی ئەو دامەزراوانە، پەیوەندییە کۆمەڵایەتییانە و بۆچوونانەیە کە ژنان دابەش دەکەن و ئەوان لە بێدەسەڵاتی و بندەستیی پیاواندا دەهێڵنەوە. لە هێندێک قۆناخدا، دەکرێ سەرکوتکردنمان زیاتر بێت لە قۆناخێکی تر، ڕاستییەک کە دەبێ ڕێنیشاندەری خەباتەکەمان بێت.

پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگا ـ دامەزراوەکانی، کولتوورەکەی و ئایدیۆلۆژییەکەی ـ لە دڵی ئەم سیستەمەدا پەرەدەستێنن. بەڵام ئەم بۆچوونانە بۆ خۆیان سەربەخۆن و ئیدی بەستراوە بە بنەمای ئابووری نین و ئیدی بۆ بنەمای ئابوورییش پێویست نین. لە ڕاستیدا، ئەوان دەکرێ بە دژی بنەماکە پەرەبستێنن. هەر بۆیە، بۆ نموونە، نەژادپەرستی یان سێکسیزم، زیاتر خزمەت بە کارکردی ئابووری دەکەن تا ئەوەی بەرتەسکی بکەنەوە. کەوابوو، ئەوەی گرینگە تەنیا هەمدیسان دابەشکردنی کاڵا نییە، بەڵکوو گۆڕانێکە لە دەسەڵاتداری، کۆنترۆڵ و بۆچوونەکاندا. بە ڕوونی دیارە کە هەموو ماکەکانی کۆمەڵگایەکی چینایەتی ڕەنگدانەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان نین، سەرەرای ئەمەش، لە دواین ساتدا (لەو خاڵەیدا کە دژبەرییەکان ڕەهەندی شۆڕشگێرانە بە خۆیانەوە دەگرن)، پەیوەندییە ئابوورییەکان دەبنە پەیوەندیدەری چارەنووسساز.

دژبەرییەکانی نێو هەر ئاستێکی کۆمەڵگا، کاریگەری لەسەر یەکتر دادەنێن و لە نێو هەر ئاستێکدا (ئابووری، کۆمەڵایەتی و ئایدیۆلۆژیکی) ڕەنگدانەوەیان دەبێت و دیاری دەکرێن. هەر بۆیە، ڕادەی خێراییی ئەوەی کە چۆن دژبەرییەکان پەرەدەستێنن ئاڵۆزە، هێندێک جار یەکتر بەهێزتر و هێندێک جار یەکتر لاوازتر دەکەن. هەر بۆیە، بەرنامەڕێژییەکی درێژخایەن و ستراتێژییەکی زۆر کاربۆکراو بۆ وڵامدانەوەی بەردەوام بە ئاڵۆزیی دژبەرییەکان لە کۆمەڵگای ئەمریکیدا پێویستن. بەڵام ئێمە لە تیۆرییەکەماندا پێمان وایە دژبەرییەکان بوونیان هەیە و سیستەمێکی جێگرەوە ١) دڵخوازە بەڵام ئێستا لواو نییە، و ٢) پێویستە بۆ کۆتاییهێنانی ڕاستەقینە بە دوژمنکارییەکان (لە نێوان چینەکان، جنسەکان، نەژادەکان و نەتەوەکاندا).

ئێمە پێمان وایە ئارگۆمێنت هێنانەوە بۆ ئەوەی لە نێوان کاپیتالیزم و سێکسیزمدا کامیان بنەماییترن، بێکەڵکە. ئێمە سەرکوتکراوی دەستی هەردووکیانین. لەوێرا کە ئەوان سیستەمگەلێکن کە دژی بەرژەوەندییەکانمان یەکگرتوون، کەواتە خەباتمان دژی هەر دووکیانە. ئەم تێگەیشتنە

زیاتر لــه ئەنجومەنەکانی هەڵبژاردنی ژنان لە دامەزراوەیەکــی بزووتنەوەکــەدا دەخوازێت. ئەوەی ئێمەی فێمێنیســتی سۆسیالیســتی پێویســتمان پێیەتــی، دامەزراوەگەلێکە کە دەتوانن بۆ ڕوانگــەی تایبەتی و بەرژەوەندیی خــودی ئێمە بــەکار بێن، بــە جۆرێک کە گەرەنتیکەری خەباتی لێکگرێدراومان بە دژی سێکسیزم و کاپیتالیزم دەبن. ئەمە هێندێک جار بــە مانای دامــەزراوە ســەربەخۆکانە و هێندێک جار بە مانای چالاکییەکی هاوبەشە کە دذان بە بارودۆخە گشتییەکاندا دەنێت.

بەستێنی ئەمریکیی دژبەرییەکان

ئــەو فۆرمــی ســەرکوتکارییەکەی کە ئێمە ڕووبەڕووییــن، کاریگەریی بارودۆخی تایبەتی ئەمریکای لەســەرە. ئێمە چینی کرێکارێکی زۆر نایەکدەستمان هەیە کە زیاتر لە وڵاتانی تر بە هۆی پێشــینەی ئێتنیکــی، نەژاد یان پێگەی پیشــەییەوە لە یەکتر جیاوازن. ئەمە هاوکات هەم زۆر هێزمان پێ دەبەخشــێت و هــەم زۆر ناکۆکیی نێوخۆییمــان بۆ بەرهەم دەهێنێــت. هەروەهــا، ئێمــە مێژوویەکــی کۆیلــەداری بــە حەشــیمەتێکی کەمینە و ڕەشپێستی سەرکوتکراومان هەیە. ئەمە ئێستا بە قەدەر سێکســیزم بۆ کۆمەڵگا بنەماییە و پەیوەندیی پێیەوە هەیە.

هەروەها، دەســەڵاتی چینی دەســەڵات بەدەســت بەربەرینە و لە نێو هەموو ڕەهەندە کۆمەڵایەتییەکاندا بــڵاو دەبێتەوە. ئەمەش وا دەکات ڕووبــەڕووی دوژمنێکی دژوار بینەوە کە وەپەراوێزخســتنی، تەرکیزکردنە ســەر ڕیشــەی و بە بەرپرسیارزانینی دژوار بێت، لە کاتێکدا هــاوکات بیرۆکەکانی ڕۆ دەچنە نێو زەینەکانەوە. خەباتمان لە ئاســتی نەتەوەییدا پێویستە پەیوەندیگەلێکی ستراتێژیک ڕەچاو بکات کــە خەباتمان بەوانەی سەرانســەری جیهانــەوە گــرێ بــدات، چونکــە جڵەوی دەسەڵات بەدەست دەسەڵاتی ئیمپریالیستیی جیهانییەوەیە. هەروەها، ئێمە لە کۆمەڵگایەکدا دەژین کە تا ڕادەیەک ئاســوودەییی ماددیی تێدایە. ئەمە بەو مانایەیە کە ئەوەی کە ئێمە پێویســتە بیخەینەڕوو، نابێ تەنیا چارەسەری ئابووری بێت. پرسی کوالیتیی ژیان، نەتەنیا بۆ هێنانەبەرباس دەبێت، بەڵکوو بیرۆکەی نەزمی کۆمەڵایەتیی نوێیشە.

ئێمــە هەروەهــا لەوەتــەی چــەپ لە پەنجاکانــدا داتەپــی، لە مێــژووی خەباتی چەپمــان دابڕاویــن. ئەمــەش بووەتە هۆی ئەوەی کە هێندێک جار هەســتی خەبات و گەشەی ســتراتێژیکی درێژماوەمان لەدەست بدەین. یەکێک لە بەرپرسیارەتییە زاڵەکانمان لەم قۆناخە مێژووییە تایبەتییەدا، پەرەپێدانی ســتراتێژییەکە کە هاوکات هەم دروســتیی پەیوەندییــە ئابــووری و کۆمەڵایەتییەکانی هەنووکــە بخاتــە ژێــر پرســیارەوە و هەم فێمێنیزمی سۆسیالیســتی بکاتە ئەگەرێکی مانادار. ئەمــەش ڕوو نــادات مەگەر ئەوەی خەڵکی زیاتر ئەو ئەزموونە سیاسییە بەدەست بێنن کە بۆ پەرەپێدانی تێگەیشــتنێکی تەواو و ڕوون لە دروستیی ڕوانگەی ئێمە، پێویستە.

ڕۆڵــی ئایدیۆلــۆژی لــە پەرەپێدانی ستراتێژی

بەشی پێشوو چوارچێوەی ئایدیۆلۆژییەکەمان واتــا فێمێنیزمــی سۆسیالیســتیی خســتە ڕوو. ئەمە ئەم ئایدیۆلۆژییەیە کە ئاراســتەی پەرەپێدانــی ســتراتێژی و تاکتیکەکانمــان دیاری دەکات، ئەولەوییەتەکانمان دەخاتە ڕوو و تەرکیزێکی گشــتی بۆ کارەکەمان دروست دەکات. تێگەیشــتنی ئایدیۆلۆژیکی سەرەکی ئەوەیــە کە هەموو کێشــەکان سیاســین و لەســەر بنەمــای هێز ڕۆ نــراون و هەر بۆیە کردەوەکانمان لێکەوتەی سیاسییان هەیە.

ئێمــە ئــەم ئایدیۆلۆژییە، هــەم بە هۆی بەکردەوەییکــردن و هەم بە هۆی خوێندنەوە و باســکردنەوە پەرەپێدەدەیــن ـ تیۆرییەکی

گونجاو بۆ جیهانی راســـتەقینە. ئایدیۆلۆژی، تا رادەیـــەک، رۆڵی خودئاگایـــی دەگێڕێت، وێنەیەکی روونی راســـتییەکانە کە تواناییمان بۆ پەیوەندیی گشتی و ئارگۆمێنت هێنانەوە بۆ هەڵوێستمان بەهێز دەکات. ئایدیۆلۆژییەکی کە بە روونی دەربڕابێت، یارمەتیدەری دابینکردنی لێکگرێدەر بۆ ژنان دەبێت، ئەمەش لە بینینی ئەوەی کە چۆن خەباتێک پەیوەندیی بەوانی ترەوە هەیە. کەســـانێک کە ئاگاداری زۆرێک لە دژبەرییـــە کۆمەڵایەتییەکانن، رەنگە جۆرە بازدانێکـــی فیکرییان هەبێت ـ تێگەیشـــتن لـــە بەشـــەکان وەکوو گشـــتیەتێک بە هۆی ئایدیۆلۆژیی فێمێنیزمی سۆسیالیستی.

زۆربەی خەڵک بە ئایدیۆلۆژییەک رێنمایی دەکرێـــن. پەیوەندیی تایبەتـــی خودی ئێمە لەگـــەڵ ئایدیۆلـــۆژی، دوو کارکردی تایبەتی هەیە. یەکـــەم، دابینکەری بیرۆکەگەلێکە کە رێنماییمان دەکات و چوارچێوە و هۆکارەکانی پشـــت کردارەکانمان دیاری دەکات. دووهەم، روانگەمـــان بۆ جیهان بە شـــێوەیەکی روون دیـــاری دەکات، بەمـــەش سیســـتەمێکی شـــیکاری دابین دەبێت کە بـــە هۆیەوە ژنان دەتوانن لە فێمێنیزمی سۆسیالیســـتی وەکوو جیهانبینییەک تێبگەن.

لێـــرەدا بنەمـــا ئایدیۆلۆژیکییـــەکان بـــۆ ســـتراتێژییەکی فێمێنیســـتی سۆسیالیستی، قامکیان وەســـەر نراوە و لـــە وتارەکەدا دەبێ روون بن. بەڵام ئەم نووســـینە لە پێشـــدا بۆ پێشـــنیارکردنی ســـتراتێژییەک دارێـــژراوە. ئەمە هەم لە ئایدیۆلۆژییەکەمانەوە ســـەرچاوە دەگرێت و هەم دەبێ لـــە داهاتوودا تەنانەت باشـــتریش لە دیاریکردنی ئایدیۆلۆژییەکەمان یارمەتیدەرمان بێت، بەڵام ئەوە ئیشێکی ترە و دیـــاری دەکات کە لە ئێســـتادا دەبێ چی بکەین.

ئەمـــە یەکێک لـــەو هۆکارانەیە کە ئێمە لـــە پێناســـەی ســـتراتێژییەکدا هەســـت بە متمانەبەخۆبوون دەکەین کاتێک بەرنامەیەکی کاری تەواومان بۆ چۆنییەتیی رووودانی شۆڕش نییـــە. کاتێک یەکێکیان بە تـــەواوی پەرەی نەســـەندووە، ئەگەری ئەوی تریـــان لەئارادا دەبێت.

هـــەر لـــەو کاتـــەدا، ئەمـــە هەوڵێک بۆ ستراتێژییەکی گشتی نییە. ستراتێژیی گشتی یارمەتیمان دەکات تا رێگەی گرتنەدەســـتی دەســـەڵاتی حکوومـــەت و خۆجیاکردنەوە لە رابـــردوو ببینین، دامـــەزراوەی نوێ و نەزمی نوێی کۆمەڵایەتی لەســـەر بنەمای یەکسانیی خەڵـــک و دابەشـــکردنەوەی ســـەرووەت و سەرچاوەکان پەرەپێبدەین. ئێمە تەنیا کاتێک دەتوانین تێبگەین کـــە ئەمە دەقیقەن چۆن روو دەدات کـــە لە رۆنانـــی بزووتنەوەکەماندا ئەزموونمان بەدەســـت هێنابێت. رۆیشـــتنی بەردەوام لە کاری سیاســـی بـــۆ پەرەپێدانی زیاتـــری تیۆریکـــی و گەرانـــەوە بـــۆ کاری سیاسی، پێویســـتە. شۆڕش چەندین قۆناخی هەیە و گرینگە تێگەیشـــتنێکمان لەو قۆناخە مێژووییەی کە تێیداین هەبێت.

هـــەر بۆیـــە، بـــە لەبەرچاوگرتنـــی ئەم ئایدیۆلۆژییـــەی لێـــرە خرایـــەروو، ئەمە ئەم ئەولەوییەتانەمـــان بـــۆ ئەم خاڵە لـــە مێژوو پەرەپێداوە:

١ پێویســـتە لە زۆربەی ژنان نزیک ببینەوە. پێویستە بە ئاراستەی رۆنانی بزووتنەوەیەکی زۆرینـــە کار بکەین. شـــیکارییەکەمان پێمان دەڵێ ئەمە لواوە ئەگەر بە رێگەی دروســـتدا برۆین.

٢ پێویستە بەمەبەستی نیشاندانی گرینگی و ئەگەری رێکخســـتن، ئامانجی مام ناونجیمان هەبێت کە هەم وەدی بهێنرێن و هەم دڵخواز بن.

٣ پێویســـتە پەرە بە کـــردەوەی جەماوەری بدرێت.

ئێســـتا، پێویســـتی ژینەکی، لاوازکردنی دەســـەڵاتی چینی دەسەڵاتدار، دانی هەستی دەســـەڵات بە ژنان و باشـــترکردنی ژیانمانە

بە شێوەیەک کە نیشانی بدات ئێمە وەکوو هێزێک کە پێکەوە خەبات دەکەین، پێکەوە گرێ دراوین. ئەم پرسانە بنەمای ستراتێژیی فێمێنیزمی سۆسیالیستین کە لە بەشەکانی تردا چوارچێوەکەیمان خستەڕوو.

٢ ـ دەسەڵات و خۆشکایەتی

وەکوو فێمێنیستە سۆسیالیستەکان، ئێمە شیکارییەکمان هەیە بۆ ئەوەی کێ دەسەڵاتی هەیە و کێ نییەتی، بنەمای ئەو دەسەڵاتە و هێزی هێزەکیمان وەکوو ژنان بۆ بەدەستەوەگرتنی دەسەڵات. خۆشکایەتی لە ژیانی تاکەکەسیماندا، لە پەیوەندییەکانمان لەگەڵ ژنانی دیکە، لە دابینکردنی وزەی تاکەکەسی و ڕاگرتنی گەرمی و ئەڤیندا بەهێزە. بەڵام خۆشکایەتی شۆڕشگێڕانەیە چونکە دەتوانێ بنەمایەک دابین بکات کە بە هۆیەوە دەتوانین یەک بگرین لە پێناو گرتنەدەستی دەسەڵات.

تەرکیزکردنە سەر دەسەڵات تەرکیزکردنێکی دامەزراوەییە، تەرکیزکردنێکە کە پێکهاتەی دامەزراوە هەنووکەیییەکان تاقی دەکاتەوە و دیاری دەکات کێ بەتایبەتی دەسەڵاتی هەیە و چۆن ئەو دەسەڵاتە بۆ سەرکوتکردنی ژنان بەکار دەهێنرێت. ئەمە تێگەیشتن لە کارلێککردنی نێوان بەشی ئابووری و ئەو دامەزراوە کۆمەڵایەتییانەی کە کۆنترۆڵی چینی دەسەڵاتدار بەهێزتر دەکەن، لەخۆ دەگرێت. بنەماڵە، کەنیسە، قوتابخانەکان و ئەولەوییەتە دەوڵەتییەکان کە سەرکوتمان دەکەن ڕەنگدانەوە و بەهێزکەری ئەم کۆنترۆڵەن. ئەمە لە ئایدیۆلۆژیی زاڵدا ڕەنگ دەداتەوە و لە هۆی ئەو ئایدۆلۆژییەوە بەهێزتر دەبێت، واتە زاڵبوونێکی کولتووری کە کۆنترۆڵی ژیانی تایبەتی ڕۆژانە دەکات.

لە ئەمریکادا، کولتوورەکەمان بە جۆرێک ڕەنگدەرەوەی بیروبۆچوونی ئەوانەیە کە دەسەڵاتدارن کە زۆر جار دژوارە بگوترێ دوژمنەکە کێیە. ئۆپۆزیسیۆنەکە وا دیارە دەوریان گیراوە و لە هەموو شوێنێکیش هەن، بە جۆرێک کە دژوارە قامک لەسەر ڕیشە و بنەمایان دابنرێت. چینی دەسەڵاتدار، ئەوەندە بەهێز کراوە کە زۆر جار وا دەردەکەوێ کە کۆنترۆڵی تاپۆ کردبێت. سەرەڕای ئەمەش، وەکوو فێمێنیست و وەکوو سۆسیالیست، ئێمە دەتوانین پێکهاتە بنەماییەکانی کۆمەڵگا و ئەوەی چۆن ئەمانە بۆ سەرکوتکردنی ژنان بەکار دەهێنرێن، شیکاری بکەین. ئەم تەرکیزکردنە سەر دەسەڵاتە چوارچێوەیەک بۆ شیکاریی ئەوەی چۆن پەیوەندییەکانی دەسەڵات دەکرێ بگۆڕدرێن، دەخاتە ڕوو.

لەم بەشەدا، ئێمە بە تەرکیزکردنە سەر ئەو پەیوەندییەی لە نێوان ڕیفۆرمەکان و دەسەڵاتدا دەیبینین، لەسەر ستراتێژییەک بۆ پەرەپێدانی دامەزراوە گشتییەکانی ژنان تەرکیز دەکەین. سێ پرسیار بۆ تێگەیشتن لەم پەیوەندییە زۆرگرینگن: ١) ئایا ڕیفۆرم لە باری ماددییەوە ژیانی ژنان باشتر دەکات؟ ٢) ئایا ڕیفۆرم هەستێکی دەسەڵات بە ژنان دەبەخشێت؟ ٣) ئایا ڕیفۆرم پەیوەندیی هەنووکەیی دەسەڵات دەگۆڕێت؟

بەرژەوەندیی خودی ژنان

ژنان ڕزگار دەبن؛ نەتەنیا لەبەر هۆکارگەلی ئەبستراک و هەستێکی ئەوەی بۆ ژنان «بەرهەست»ە یان لەبەر «شەپۆلی داهاتوو». سەرنجی ژنان ڕاکێشراوە چونکە ئێمە وێنەیەکی ڕاستییەکانمان خستووەتە ڕوو کە ئەوانیش دەیناسن و ڕوانگەیەکیان هەیە کە خوازیاری هاوبەشکردنین. بەڵام تەنیا قسەکردن لەسەر ئەم ڕاستییە بەس نییە. ئەگەر بمانهەوێ ببینە بزووتنەوەیەکی هەموو ژنان، ئەوا پێویستە بتوانین خزمەتی بەرژەوەندییەکانی خۆمان بکەین. ئێمە کە ناتوانین خۆمان جێگرەوەیەکی کاملْ بۆ ژنان بخەینەڕوو، دەبێ بتوانین بە هۆی ئەو

خەباتەوە کە دەتوانین براوە بین، ئاڵاهەڵگری بەڵێنیی راستبینانە بۆ هەبوونی بەشێک لەم جێگرەوانە بین.

ئێمە پێداگری لەسەر بەرژەوەندیی خودی دەکەینەوە چونکە هەست دەکەین لەم دواییانەدا بزووتنەوەکە زۆر مەودای لە بیرکردنەوە لەم بارەیەوە یان لە بارەی ئەوەی چی ژنان بەرەو کردەوە پاڵ پێوەدەنێت، یان چی ناچار بە جووڵاندنمان دەکات، گرتووە. ئایدیالیزم لە ئێستادا بە شێوەی ئەبستراک رێنوێنیمان دەکات. ئارگۆمێنتی بۆ دەهێنینەوە، ژیانی لەگەڵ دەکەین و دەیبینین. بەڵام ناتوانین هەمیشە پشتی پێ ببەستین. ئێمە بەمەبەستی دڵنیابوون لەوەی کە بەراستی باس لە پێویستییەکانی ژنان دەکەین، پرسی بەرژەوەندییەکانی خود دەوروژێنین.

سەرەرای ئەمەش، لە رەهەندیکی بەرتەسکەوە پێداگری لەسەر بەرژەوەندیی خود ناکەینەوە. بەرژەوەندیی خود تەنیا کۆکراوەی هەموو پێویستییە فیزیکی و کۆنکرێتەکان نییە. ئێمە دەزانین کە ژنان تەنیا پێویستیان بە نان نییە بەڵکوو بە شێوەیەکی قووڵ بۆ خۆیان و بۆ کەسانی دیکە خوازیاری چێژبردن لە کولتوور و پەیوەندیگەلێکن کە دەربڕی ئاوات و دەستکەوتەکانیانە. بەرژەوەندیی خودی بەرژەوەندیی خوشکان و چینەکەمانە. بە مانای هێنانە بوون و ناسینی خودئاگایی، کولتوور و کۆنترۆڵی کۆمەڵگاکەمانە.

ئێمە پێویستە پەرە بە رێگەگەلی گواستنەوەی بەرژەوەندییە هەنووکە هەستپێکراوەکان بۆ سەر روانگەی خۆمان بدەین. خوشکایەتیی راستەقینە نیگەرانیی پێویستییە تاکەکەسییەکان دەگۆرێت بە نیگەرانیی گرووپیی کەسەکە و پێویستییە دامەزراوەیی و چینایەتییەکەی. ژنان، لە رێگەی ستراتیژی و خەبات بۆ ئامانجە کورتخایەنەکانیان، دەتوانن لە بەرژەوەندیی خود لە درێژخایەندا تێبگەن. لە بەرنامەکەدا، ئامانجە کۆمەڵایەتییە ئەبستراکەکان پێناسە کراون وفۆرمی روونیان پێ بەخشراوە. ئێمە پێویستە بۆ کەمپەینی کرداریی راستەوخۆمان پرسگەلێک هەڵبژێرین کە ژنان یەکگرتوو و براوە دەکات و بە هۆیەوە بۆچوونیان لە بارەی ئەوەی کە چی بە قازانجیانە دەگۆردرێت.

بۆ نموونە، لە کاتێکدا دارماندنی راسیسزم یەکێک لە پرسە گرینگەکانمانە، ئێمە ناچین ژنانی سپیپێست لە دەوری نەژادپەرستی وەکوو پرسێک رێک بخەین. هەر بۆیە، ئەوە ئەوەندە روون نییە کە کارێک لە بارەیەوە بکەین و بۆ زۆربەی ژنانی سپیپێست پرسێکی دەرهەست و روون نییە. سەرەرای ئەمەش، یەکخستنی گرووپە سپی و رەشەکان لە دەورەی نیگەرانییە هاوبەشەکان، دەبێتە رێگەیەکی دیار بۆ ئەوەی بە شێوەی ئۆبژێکتیڤانە دژی نەژادپەرستی خەبات بکەین. هەروەها دەتوانین ئامرازگەلێک بۆ باسکردن و بەرچاوخستنی ئەم بۆچوونە پەرە پێبدەین. بەڵام کردەوەی راستەوخۆ بۆ ریفۆرمی بەرهەست وا دەکات ئایدیۆلۆژییەکەمان ناوەرۆکی راستەقینەی هەبێت.

براوەبوون

ئەگەر بمانەوێ لەگەڵ زۆربەی ژنان قسە بکەین، دەبێ لە بارەی براوەبوونەوە رژد و جیددی بین. ژنان بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ دۆڕاو بوون. ژنان تەنیا کاتێک لە پشت بیرۆکەی ئازادییەوە ریز دەبەستن کە بزانن ئەوە یارمەتیی ئەوان و کەسانی دیکە دەکات براوە بن و شتێک بەدەست بێنن کە بۆ خۆیان و خوشکەکانیان و کەسانی دیکە دەیانهەوێت. ئەمە ئێمە لە زۆرێک لە گرووپەکانی دیکە وەک «پی.ئێل» و «ئای.ئێس» و ئەو فیرقە ویست خاوێنانەی کە زیاتر خۆیان بە دروستبوون یان دروستنەبوونی رێسا سیاسییەکانەوە سەرقاڵ دەکەن تا

بەکارهێنانی بیرۆکەیەکی سادە و ڕاستەقینە وەکوو ئامرازی بردنەوەی شتەیەک کە خەڵکی تێدا بەشدارە، جیا دەکاتەوە.

ئێمە لە ئێستادا خوازیاری ژیانی باشتر بۆ خۆمان و کەسانی دیکەین. ئێمە خوازیاری سەرکەوتن بۆ کەسانێک بە نرخی دۆڕانی کەسانی دیکە نین بەڵکوو دەمانهەوێ بۆ سەرکەوتن خەبات بکەین. بە هۆی لێپرسراویمان بەرانبەر خوشکانمان، بیرکردنەوەی خۆمان، هەستمان بە لاوازی و بێتواناییمان بۆ بەرەوپێشچوونمان بە چالێش کێشاوە، هەر بۆیە ئێمە ڕەنگە ئەو دەستکەوتانەی بزووتنەوەکەمان خەریکە بەدەستیان دەهێنێ یەک بخەین و بەرەو دەستکەوتی زیاتر هەنگاو هەڵگرین.

ئێمە ئاگاداری ئەم ڕشتەی ترسەمان لە سەرکەوتنین (زۆرجار گەورەترە لە ترسمان لە شکست). «ئەگەر براوە بیت، ئایا بەڕاستی دەیدۆڕێنیت؟»، ژنان بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ دۆڕاو بوون، ئێمە زۆرجار بەرانبەر بە گۆڕانکاری لە سەرکەوتنە ماددییەکاندا خۆڕاگری لە خۆمان نیشان دەدەین. گرینگە ئەوە لەبەرچاو بگرین کە چۆن سەرکەوتنەکان لە پێناو خۆ لادان لە هاریکاریکردن پێناسە بکەن. ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ ڕیشەوێنە بنچینەییەکانمان لە ستراتێژییەکەمان. ئێمە بۆ ڕیفۆرمگەلێک خەبات دەکەین کە ژیانی ژنان باشتر دەکات بەڵام ئەولەوییەت دەدا بە پەرەپێدانی خەباتکردنێک کە هەستێکی خۆدەسەڵاتداریش بە ژنان دەبەخشێت و دەسەڵاتی سەپێنەری ئەوانەش کە کونترۆڵیان بە دەستەوەیە، کەم دەکاتەوە.

لەو باوەڕەدا نین کە ڕیفۆرمێک کە لەسەر ڕیفۆرم ڕۆ بنرێت لە کۆتاییدا بە سۆسیالیزم یان ڕزگاریی ژنان کۆتایی دێت. ئێمە پێشبینیی بۆشاییەکی بەرین لە پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان یان زۆر لێکدابڕانی هاوشێوە پێش لە پەیوەندییە کامڵەکان لە دەسەڵاتدا دەکەین. بەڵام لەو باوەڕەداین کە داخوازیی هەڵکشاو بۆ قازانجە ڕاستەقینەکان کە ئەم ستراتێژییە هێناویەتییە ئاراوە، دژبەرییەکان دەگەیەنێتە لووتکەی خۆیان و بۆ خەبات بە ئاراستەی هەڵدێرەکە ئامادەمان دەکات. سروشتی ئەم شۆڕشە و داهاتووەکەی بە هۆی ئەو خەباتەوە کە وەدیهێنەری دەبێت، باشتر پێناسە دەکرێت.

تا کاتێک کە ئێمە شوێندانەر نەبین، براوە نەبین و هەست بە هێزمان نەکەین، هێندێک جار مەترسیی ڕقهەبوون بەرانبەر ئەو خوشکانەمان کە بۆ نموونە دەڵێن «بۆچی ئەوان شتەکە نابینن و پێمان پەیوەست نابن؟»، لە ئارادا دەبێت. ئەمە تا کاتێک کە ئێمە شوێندار نەبین، تا ڕادەیەک ڕوو دەدات. باری سەرەکیی هێنانەکایەی چالاکییەک کە ژنان تێیدا بەشدار بن لەسەر شانی ئێمەیە. ئەگەر ژنان پێمان پەیوەست نەبن، یەکەم جار دەبێت وا بیر بکەینەوە کە: ئەوەی ئەنجامی دەدەین وەکوو پێویست ڕوون نییە، بە ئەندازەی پێویست پەیوەندیی بەو کێشە تایبەتییانەوە نییە کە ژنان ڕووبەڕوویانن. دیارە هۆکار زۆرە بۆ ئەوەی ڕەنگە ژنان لە قۆناخگەلێکی تایبەتیدا پێمان پەیوەست نەبن، بۆ نموونە، هەڕەشەی مێردەکانیان، ترس لە ناسێندرانی کۆمەڵایەتی، نەبوونی منداڵبەخێوکەر یان ناکۆکیی ڕاستەقینە لە بۆچوونەکاندا. ئەرکی ئێمە دۆزینەوەی ڕێگەگەلێک بۆ پەرەپێدان و بەهێزکردنی خۆمان وەکوو بزووتنەوەیەکە. بۆ ئەم مەبەستە ئەم ستراتێژییە پێشنیار دەکەین.

دەسەڵات و ڕیفۆرم

ئامانجی ستراتێژیی فێمێنیزمی سۆسیالیستی، ڕێکخستنەوەی پەیوەندییەکانی دسەڵات لە ڕێگەی پرۆسەی ڕۆنانی بنەمایەکی دەسەڵات بۆ ژنان بە هۆی بزووتنەوەیەکی یەکگرتوو لە دەوری خەبات بۆ بەرژەوەندیمانە. ئامانجمان

ڕۆنانی ئەم بزووتنەوەیە. ئێمە بە دژی هەڵوێستی یۆتۆپیایین کە تێیدا ئارگۆمێنت بە دژی هەر جۆرە گۆڕانێک دەهێنرێتەوە تا ئەو کاتەی چارەسەرێکی تەواو دەلوێ. لە لایەکی دیکەوە، ئێمە لەگەڵ کارکردن لەسەر هیچ جۆرە کردەوەیەکی ڕیفۆرمیستی کە بۆ خۆی بێتە ئاراوە، نین. ستراتێژییەکەمان ڕێگەمان پێ دەدات ئەولەوییەتەکانمان و کاتبەندییەکانمان بۆ چارەسەری پرسەکان لە بارودۆخی تایبەتیدا دیاری بکەین.

بڕیاردان لەسەر ئەوەی دەبێ خەبات بۆ چ ڕیفۆرمێک بکرێت و چۆن پێویستە لەسەر بنەمای ئەم ڕێوشێنانە بێت:

١ ئایا ڕیفۆرمەکە لە باری ماددییەوە ژیانی ژنان باشتر دەکات؟ ژیانی ئێمەی ژنان لە زۆر بارەوە سەرکوت کراوە، هەر بۆیە، ئێمە دەمانهەوێ کار بۆ باشترکردنی ژیانمان لە ئێستادا بکەین. بەدەر لەوەی ئەولەوییەتەکانمان چی بن، پێویستە تەرکیز لەسەر گەیشتن بە پێداویستییە هەنووکەییەکانمان بکەین. کاتێک نیشانی بدەین کە دەتوانین بە پێداویستییە هەنووکەییەکانمان بگەین، ژنان پێمان پەیوەست دەبن. کاتێک لەو باوەڕەداین کە کاپیتالیزمی سێکسیست، ناتوانێ هەموو ئەو ڕیفۆرمانەی کە دەمانهەوێ بێنێتە دی، ئەودەم ئەگەری ئەوە هەیە کە یاسای خۆی بە دژی خۆی بەکار بێنێت. بەم جۆرەیە کە دەتوانین گۆڕانکاری لە ڕێگەی گوشارەوە بسەپێنین. کەوابوو، ستراتێژییەکەمان لەوەی داخوازییە ئەوپەڕگەراییەکان (ماکسمالیستی) کە لە ئێستادا لە زیادبووندان، تا ڕادەیەک جیاوازە. لە ئەوپەڕگەراییدا، داخوازییەکان شتگەلێکن کە لە کاپیتالیتزمدا وەدی نایەن تەنیا لەبەر ئەوەی بسەلمێنرێت کاپیتالیزم خراپە. زۆر ڕیفۆرم هەیە کە بە ڕاستی بۆ ئێمە بەقازانجە و متمانەبەخۆبوونمان زیاتر دەکات. سەرەڕای ئەمەش، ڕیفۆرم بۆ خۆی تەنیا ئامانجمان نییە. ئێمە بە هۆی ئەوەی بەڕاستی و بە شێوەیەکی هەستپێکراو دەسەڵاتمان نییە تا کونترۆڵی ڕیفۆرم بکەین، سەرکوت کراوین.

٢ ئایا خەبات بۆ ڕیفۆرم هەستی دەسەڵات بە ژنان دەبەخشێت؟ ئێمە پێویستە لە دەوری ئاریشەگەلێک خەبات بکەین کە سەرکەوتن، بە ڕوونی سەرکەوتنی خۆمان بێت نەک ئەوەی هەدیەیەک بێت لە لایەن ئەوانەی لەدەسەڵاتدان. خەباتمان لە پێناو ڕیفۆرمدا دەبێ شکڵ بە بزووتنەوەکەمان ببەخشێت. هێزی بزووتنەوەکەمان تەنیا بە هۆی دامەزراوەکانەوە دەتوانێ درێژخایەن بێت. بە هۆی دامەزراوەکانەوە، ژنان دەتوانن بە شێوەی پێکەوەیی هەستێکی دەسەڵاتی خۆیان هەبێت. گەر وا نەبێت، تەنانەت کاتێک براوە بین، پێی نازانین و ناتوانین بانگەشەی بکەین. (کێ پاشەکشەی هێزە سەربازییەکان لە «ئیندۆچینا»ی سەپاند، سەرۆککۆمار یان بزووتنەوەکە؟ کێ ڕیفۆرم لە یاسای لەباربردنی منداڵی لە نیویۆرک سەپاند ـ یاسادانەرانی ئەیالەتەکە یان بزووتنەوەی ژنان؟) بە هۆی دامەزراوەکانەوە، سەرکەوتنێک دەبێتە هۆی سەرکەوتنێکی دیکە. تەمەنی دامەزراوەکان لە بەشداریی تاکەکەسەکان زیاترە و هێزەکەشی لە بەشە بەشدارەکان زیاترە.

٣ ئایا ڕیفۆرم پەیوەندیی هەنووکەییی دەسەڵات دەگۆڕێت؟ ژنان لە کۆمەڵگای ئەمریکیدا کونترۆڵی کەمیان بەسەر ڕەهەندەکانی ژیانیانەوە هەیە. ئێمە نەتەنیا باشتربوونی دەرهەست بەڵکوو مافی بڕیاردان لەسەر ئەو باشتربوون و ئەولەوییەتانەشمان دەوێت. ئێمە دەمانهەوێ پێکهاتەی دەسەڵات سەرلەنوێ دابڕێژرێتەوە، سامان دابەش بکرێتەوە و کۆتایی بە چەوساندنەوە بێت. ئەوانەی زیاتر لە هەمووان کەوتوونەتە ژێر کاریگەریی دامەزراوەکانەوە، مافی بڕیاردان لەسەر ئەوەی ئەو دامەزراوانە چی بکەنیان هەیە. (دامەزراوەگەلێک وەک شووراى کرێکاران، بەکارهێنەرانی خزمەتگوزارییەکانی

دامەزراوەیەک، دایکوباوکان لە سەنتەری منداڵ ڕاگرتن و هتد).

زۆربەی ئەو پرۆژانەی بەهای زۆریان بۆ بزووتنەوەکەمان هەیە، لە ئێستادا تەنیا کار لەسەر یەک یان دوو خاڵی ئەوەی لە سەرەوە ئاماژەی پێ دراوە، دەکەن. سێیەمین خاڵ دژوارترین و کەمترپەرەپێدراوترین خاڵی بزووتنەوەکەمانە. شەرە تایبەتییەکان ڕەنگە براوە نەبن یان تەنانەت هەوڵ بۆ کارکردن لەسەر هەموو ئەم ئاستانە نەکەن. بەڵام سەرکەوتنی درێژخایەنمان بەستراوەتەوە بە پەیوەندیی دووسەرەی سێ خاڵ لە نێو پرۆژەکانەوە هەیە.

پێکەوەهەڵکردن و ئەولەوییەتەکان

ئێمە پێداگری لەسەر پێویستیی لێروانینێکی چەندڕەهەند بۆ ڕزگاریی ژنان دەکەین. بە وەها لێروانینێک دەتوانین خۆمان لە هێندێک داوی فیرقەگەرایی دوگماتیستی لە بارەی دروستبوون یان دروستنەبوونی کێشە یان بەرنامەیەکی تایبەت لا بدەین. ئێمە دەبێ کراوە بین و هانی جێگرەوەکان بدەین. هەرچی پێداگری لەسەر پێویستیمان بە ستراتێژییەکی گونجاو کە لەخۆگری پەروەردە، خزمەتگوزاری و کردەوە بێت بەڵام بە شێوەیەکی ئاگایانە پێکەوە ئاوێتەیان بکات، هەر کەمە. کاتگەلێک هەیە کە پرسێک گەیشتووە و کاتگەلێک هەیە کە گرینکە بەڵام ژنان ناجووڵێنێت، ناتوانێ ببێتە هۆی براوە بوون و پەیوەندیی بە پێویستییە چەپگەراییەکانی ژنانەوە نییە.

بەڵام ئێمە ناتوانین خۆمان تا ئاستی پلۆرالیزمێکی ناڕوون کە دەڵێ هەر هەوڵێک ئەوەندەی هەر هەوڵێکی دیکە باشە، دابەزێنین. ئێمە دەتوانین دژەفیرقەگەرا بین، هانی ڕەنگاوڕەنگیی لێروانینەکان بدەین و بزانین کە بۆ گەیشتن بە زۆرێک لە ڕەهەندەکانی ژیانمان وەکوو ژنان پێویستە بەرەو هەبوونی زۆر لێروانین بڕۆین. هەر لەم کاتەدا، دەتوانین ستراتێژییەکی گونجاومان بۆ دیاریکردنی ئەولەوییەتەکانمان بۆ کاری هەنووکەیی کە پێمانوایە گرینگن، هەبێت. گومانی تێدا نییە کە تاقیکاریی پێکەوەهەڵکردن و فیرقەگەرایی، پێی لە نێو ڕاستیدایە. ئێمە دەبێ بزانین چۆن لێمان حاڵی دەبین، چۆن وەردەگیرێین و چۆن گەشە دەکەین. ڕاستی دەرمانێکی باشە.

ڕەچاوکردنی سێ ڕێوشوێن

ئێمە تا ڕادەیەک پێشوازی لە هەر چالاکییەک دەکەین کە کار بۆ ژنان بکات. سەرەڕای ئەمەش، لەم کاتەدا، ئاوات دەخوازین کە پێداگری لەسەر گرینگیی هەر سێ ڕێوشوێنی ئاماژەپێدراو بکەین: باشترکردنی ژیانی ژنان، بەخشینی هەستی دەسەڵات بە ژنان و گۆڕینی پەیوەندییەکانی دەسەڵات. ئەم سێ ڕێوشوێنە دەبێ بۆ هەر چالاکییەکی پێشنیارکراو ڕەچاو بکرێن.

بۆ نموونە، لە پرسی لەباربردنی منداڵدا، لێروانینی فێمێنیستی سۆسیالیستی لەو لێروانینانە جیایە کە تەنیا ئاڵوگۆڕی یاساییان لە ڕێگەی کارکردن لەسەر کاناڵە داخراوەکان و ڕاگرتنی مافی ئەوانەی لە دەسەڵاتدان و یاساکان دادەڕێژن، دەوێت. سەرکەوتنەکان لەمەڕ لەباربردنی منداڵ دەبێ تەنیا لە لایەن ئەو ژنانەی خەبات بۆ مافەکانیان دەکەن دەستەبەر بن. گرینگە لە خەباتەکەدا تەرکیز بکرێتە سەر ئەوەی کە کێ بڕیاردان لە بارەی لەباربردنی لەدەستدایە و کاریگەریی لەسەری هەیە و ئەو تاک و دامەزراوانە بۆ ژنان ڕوون بکرێنەوە.

ئەم لێروانینە لە کەمپەینی «بۆ سیناتۆرەکەتان نامە بنووسن» بەرینترە. بۆ نموونە، بە مانای دۆزینەوە و بڵاوکردنەوەی ناوی ئەو گرووپانەی سەر بە کەنیسەیە کە بە دژی لەباربردنی منداڵ لابیگەری دەکەن،

بە مانای بەچالێشکێشـــانی بێبەریبوونیان لە ماڵیاتدانـــە کە بۆ لابیگەری بـــەکاری دێنن. هەروەها مانای زانینی ئەوەیە کە بەرپرســـی چ کۆمپانیایەک ناوی لە لیســـتی بەرپرســـان و وەرێخەرانـــی کـــرداری بەکارهێنـــەر دژی لایەنگرانی لەباربردنە و کاروکاسبیی بەرپرسی چ کۆمپانیایـــەک بـــۆ پشـــتیوانی لـــە لابیی کەنیسەیە. هەر کەمپەینێک کە کەوتبێتە ژێر کاری ئەوانەوە، پێویستە وەها لێکگرێدراوییەک بناســـێنێت. ئێمە پێویســـتە ژنان لە دەوری کردەوەی راســـتەوخۆی سیاســـی بۆ گۆرینی وەهـــا رێوشـــوێنگەلێکی ســـەرکوتکەرانە لە چەشـــنی یاســـای لەباربردن رێک بخەین و هاوکات تەرکیز بکەینە سەر پەیوەندییەکانی ســـەڵات لەو کایەیەدا. ســـەرکەوتن دەکرێ بەدەســـت بێت و کەمپەینەکانمـــان ئەوەندە تایبەتییە کە دەتوانین رادەی ســـەرکەوتن و شکستمان دیاری بکەین.

کـــردەوەی ئەرێنـــی رەنگـــە لەخۆگری چەندین چالاکیی جۆراوجۆر بێت، لەوانە:

- رووبەڕووبوونـــەوە لەگـــەڵ داخوازیگەلێکی تایبەتی
- وتووێژ
- سەپاندنی کێشەیەک بەسەر موناقشەیەکی گشتی
- گوشـــاری شـــەرمەزارکردن، بـــۆ نموونە داخستنی ڕێگەکان بە مانگرتن
- خۆ دەرخستنی گشتی لە چاپەمەنییەکان و لە دادگاییەکدا
- کۆبوونەوەی جەماوەری نارەزایەتیی گشتی
- کۆبوونـــەوەی جەماوەریـــی گرێـــدراو بە کەمپەینێکی تایبەتی
- چالاکیـــی گەریلایـــی و نمایشـــی (وەکوو «WATCH» و هتد)
- کردەوەی یاســـاییی تێکدەرانە ـ بۆ نموونە مانگرتنەکان، بایکۆتکردنـــەکان، کۆبوونەوەی خاوەن بەشەکان
- ســـەرپێچیی مەدەنی لە یاسا ـ ئەمە رەنگە

هێندێک جار بەکەڵک بێت، بەڵام ئێمە پێم وا نییە زۆربەی کاتەکان زۆر شێوەی کاریگەرتر، کەمتـــر دوژمنکارانە، خاوەن هێزی هێزەکیی زیاتـــری هاوپەیمانگرتن و کـــەم تێچووتر لە ئارادان.

خاڵی سەرەکی ئەمەیە کە ئەو چالاکییەی کـــە هەڵدەبژێردرێت دەبێـــت پەیوەندیی بە ســـتراتێژییەکی گشـــتی لەمەڕ کێشەیەکی تایبەتییـــەوە هەبێت و بـــە دیاریکراوی روون بێـــت کە چـــی ریفۆرمی لـــێ دەکەوێتەوە و بزووتنەوەکەی لەسەر رۆ دەنرێت.

ئـــەم لێروانینـــەی کـــردەوەی سیاســـی کە لە ســـەرەوە باس کرا، لـــە زۆر چالاکیی گرووپگەلێکی وەکوو «مۆراتۆریۆم» کە کردەوەی راســـتەخۆی بەبێ هەبوونی چوارچێوەیەکی دامەزراوەیەکـــی گشـــتی رێک دەخســـت، جیاوازە. وەها گرووپگەلێک جەماوەریکی ژنان لە کاریکی بـــەردەوام و درێژماوەدا بەشـــدار ناکەن و تەرکیز ناکەنە سەر ئامانجگەلێک کە هەم دەتوانن ببنە هۆی ســـەرکەوتنی ریفۆرم و هەم گۆرانێک لە پەیوەندییەکانی دەسەڵات بهێننە ئـــاراوە. خۆپیشـــاندانە بەرینەکان بۆ تەرکیزکردنی سەرنجەکان لەسەر کێشەیەکی ئەبستراکی پرەنســـیپێکی بەگشتیکراو باشن (وەکوو لەباربردنی ئازادانەی داواکراو، نەبوونی ئیســـتێریلیزەکردنی ناچـــاری، لەئارادابوونی منداڵ بەخێوکردنی بیست و چوار کاتژمێریی کونترۆڵکراو لە لایەن دایکوباوکەکانەوە، هتد). ســـەرەرای ئەمەش، بۆ بردنـــەوەی هەر دوو لایەنی ئاماژەپێکراو لە سەرەوە، داواکارییەکە دەبێـــت رووی لە هێندێک تاکەکەســـی نێو دامەزراوەگەلێک بێت کە داواکاریی وڵامەکە رووی لەوانە و لە کردەوەدا دەســـەڵاتی وەها وڵامدانەوەیەکیان هەیە.

گرووپگەلێـــک وەک «SWP-YSA» دداون بە گرینگیی ئەم داواکارییە لە دەســـەڵات لە خەباتـــە جەماورییەکاندا دانانێن. ئەوان هیچ جۆرە ستراتێژییەکی مامناوەندییان بۆ رۆیشتن

لە ڕیفۆرمەوە بۆ شۆڕش وەک ئەو ستراتیژییەی کە کونترۆڵی کرێکاران یان بەکارهێنەران دەبێتەهۆی، نییە. لە ئاکامدا، ئەوان لە نێوان داخوازییە لەرادەبەدەرەکان کە بەرپرسیارەتیی بردنەوەیان لەگەڵ نییە (منداڵ بەخێوکردنی بیست و چوار کاتژمێریی کونترۆڵکراو لە لایەن دایکوباوکەکانەوە) و داواکاریی ڕیفۆرمی لانیکەم (هەبوونی مافی بڵاوکردنەوە بڵاڤۆکە بۆ نموونە) هەر سەروخوار دەکەن و بەم جۆرە ناتوانن کێشە بۆ پەیوەندییە هەنووکەییەکانی دەسەڵات دروست بکەن.

پرسگەلێک کە پێوستە زیاتر ڕەچاو بکرێن

هیچ ستراتیژییەک نییە کە بەبێ کێشە یان بۆ هەموو بارودۆخێک گونجاو بێت. ئێمە پێمان وایە ئەم ستراتیژییە بۆ سەرکەوتنی مەزن لە بارودۆخی هەنووکەدا بەکەڵکترینە. پێوستە ئەم بیروبۆچوونانە زیاتر پەرە پێ بدەین و لە کردەوەکانمان فێر بین بە جۆرێک کە نەتەنیا براوە بین، بەڵکوو براوەی ئەو شتە بین کە دەمانهەوێت. لە ڕەوتی ئەم پەرەپێدانەدا، پێویستە پرسگەلێک وەک ئەوەی لە خوارەوە دێن، لەبەرچاو بگرین:

- ئەمە ستراتیژییەکی مام ناوەندییە. پێویستە کارەکەمان دیسان هەڵبسەنگێنینەوە تا دڵنیابین لەوەی کە بە ئاراستەیەکی شۆڕشگێڕانەدا هەنگاو دەنێین.
- پێویستە ڕێگەکەلێک بخەینە ڕوو کە بە هۆیەوە خەڵک بتوانن لە تێگەیشتن لە پرسێکی تایبەتییەوە بۆ تێگەیشتن لە پەرچەکردارە کۆمەڵایەتییە لێکگرێدراوەکان برۆن.
- پێویستە هەم دوا داخوازی و هەم داخوازییە مام ناونجییەکانمان لەبەرچاو بێت. پێویستە ئاگاداری ڕێگەگەلێک بین کە بە هۆیانەوە ئایدیۆلۆژییەکەمان لە خەباتگەلێکی تایبەتی پێناسە و بەکار دەهێنرێت. بۆ ئەم مەبەستە، پێویستە پێویستییەکان و هێزی تاکەکان و تێگەیشتنیان لەوەی کە چی لواوە و لە سروشتی دژبەرییەکە لەبەرچاو بگرین.

بۆ ئەنجامدانی هەموو ئەمانە، پێویستمان بە گرووپی سەرچاوە هەیە کە بتوانن هەوڵە دامەزراوەییەکانمان بخەنە نێو بەستێنی خۆیانەوە. وەها گرووپگەلێک یارمەتیدەرمان دەبن تا ئەولوویەتەکان لە نێوان خەبات و پەرەپێدانی ستراتیژی بۆ خەباتی شۆڕشگێڕانە هەڵبژێرین.

ڕۆڵی دژەدامەزراوەکان

ڕەوتێکی سەرەکی لە بزووتنەوەی ئێستای ژناندا، ڕێکخستنی پرۆژە دژەدامەزراوەییەکان بە مەبەستی وەدیهاتنی پێویستییەکانی ژنان بە شێوەی ڕاستەوخۆیە. ئەم کارە بۆ بزووتنەوەی ژنان گرینگە بەڵام پێویستە لە بەستێنی بزووتنەوەیەکدا کە خاڵی سەرنجی دیکەشی هەیە، ڕوو بدات.

دژەدامەزراوەییەکان دەتوانن چەندین شتمان بۆ بکەن. دەتوانن یارمەتیدەری بردنەسەرەوەی ئاستی چاوەڕوانییەکانی ژنان کە ئەو دامەزراوانە بەکار دەهێنن و پریان دەکەنەوە بەنیسبەت ئەوەی چی لواوە و چی لواو نییە، بن. دەتوانن خزمەتگوزارێگەلێک دابین بکەن کە وڵامدەری پێویستییەکانی ژنان لە ئێستادا بن. دەتوانن نیشانی بدەن کە ئەو کێشانەی کە باس دەکرێن لە سروشتی خۆیاندا و لە چارەسەریشیاندا کۆمەڵایەتین. ئەوانە ئەو پەیامە بۆ بیاڤە هەڵبژاردنییەکان دەنێرن کە ئێمە دەمانهەوێ بڵێین کە پرۆگرامی ئەرێنیمان بۆ چارەسەری ئەو کێشانە هەیە و دەمانهەوێ سەرنجەکان بۆ لایان ڕابکێشین و ئەوەش کە ئێمە لە مەیلەکانماندا نەرێنی نین. لە بەرانبەر بردنە سەرەوەی وشیاریدا، وەها بەرنامەگەلێک ترس لە کێشە بێکۆتاییەکان بەبێ هەبوونی چارەسەرێکی ڕوون، دەسڕنەوە.

بۆ نموونە، سەنتەرێکی لەشساخیی پشتیوانیکراو لە لایەن فێمێنیسمەوە خزمەتگوزارییەکی پێویست دابین دەکات کە لە باری مادییەوە بارودۆخی ئێستامان باشتر دەکات. وەها سەنتەرێک نیشان دەدات کە ژنانێک کە پێکەوە هەنگاو دەنێن، دەتوانن بەشێک لە بارودۆخی خۆیان بگۆڕن. دەتوانێ ببێتە هۆی دروستبوونی بنەمایەکی ڕێکخراوی هێز لە نێوان ئەو ژنانەی کە بۆی ئامادەی خەباتن و بنەمایەکیش بۆ مافەکانیان.

سەرەڕای ئەمەش، دژە دامەزراوەکان هێندێک کەموکورتیشیان هەیە. ڕەنگە بە هۆی نیشاندانی ئەوەی کە کێشەکان دەکرێ لە نێو بۆشاییەکانی نێو دامەزراوە هەنووکەییەکاندا چارەسەر بن، ببنە هۆی گەشبینییەکی ناڕاستەقینە بەرانبەر گۆڕان. وەها بەرنامەگەلێک دەتوانن کاتی تەواوی هەموو ئەوانەمان کە لە بزووتنەوەکەدا بەشدارین بگرن، بەبێ ئەوەی داواکارییەکانمان قەت وەدی بێن. وەها چالاکیگەلێک ناتوانن پەیوەندییەکانی دەسەلات بگۆڕن ئەگەر هیچ داواکارییەک ڕووبەڕووی ئەوانەی دەسەلاتیان بەدەستەوەیە، نەکەن.

ئێمە ئارگۆمێنت بۆ گرینگیی ئاوێتەکردنی کردەوە دژە دامەزراوەییەکان لەگەڵ کردەوەی ڕاستەوخۆی ڕێکخراو بەمەبەستی گەیشتن بە ئامانجەکان لەسەر بنەمای توانایی یەکتر دەهێنینەوە. وەها تەرکیزگەلێکی ڕێکخراو ڕووی لە دامەزراوە کۆمەڵایەتییەکانە و بەمەش دژایەتی دەکات لەگەڵ ئەو بەرەنجامگیرییەی کە دەڵێ کۆمەڵگا ناگۆڕدرێت. هەروەها دژایەتی دەکات لەگەڵ گەشبینیی لەرادەبەدەر لە بارەی هێزە هێزەکییەکانی خودیارمەتیکردن لە پێناو گۆڕینی ژیانی ژنان، بە پێداگری لەسەر ئەم خاڵە کە گۆڕانکاریی بەرچاو تەنیا لە ڕێگەی گۆڕانکاریی کاریگەر لە پەیوەندییەکانی دەسەلاتدا وەدی دێت. بەکەڵکترین ڕۆڵی پڕۆژە دژە دامەزراوەییەکان، دابینکردنی ڕوانگەیەک بۆ جێگرەوەیەک و هاوکات نیشاندانی پێویستیی گۆڕانی داواکراو لە کەسانی خاوەن دەسەلاتە.

چۆن دەسەلات بەدەست دەهێنین؟ (یان ڕۆنان و پاراستنی خوشکایەتیی ڕاستەقینە)

ئێمە چۆن، بە هۆی تەرکیزکردنی تایبەتی لەسەر کردەوەی سیاسی و ڕاستەوخۆ، ئەم لێروانینە لەگەڵ بزووتنەوەکەمان ئاوێتە دەکەین؟ لەو باوەڕەداین کە ئەگەر ئێمە پێکهاتە و چالاکیگەلێکمان هەبوایە کە ژنان لە پێناو خەباتیان بۆ کێشەگەلی دەرهەست تێیدا بەشدار بووبان، ئەو ژنانە پێمان پەیوەست دەبوون. ئێمە پێویستمان بە گۆشەنیگایەکە کە ئیزمان پێ بدات هەم خەباتی درێژخایەن و هەم خەباتی کورتخایەن بکەین و هەروەها کەمپەینگەلێکمان هەبێت کە تەرکیزیان لەسەر براوەبوون بێت. ئەمەی لە خوارەوە دێت، کورتکراوەیەکی تایبەتی ئەو خاڵانەن کە هەست دەکەین دەبێ لە هەڵبژاردن و پلانڕێژی بۆ کردەوەی ڕاستەوخۆ لەبەرچاویان بگرین:

ئامانجەمانی بزووتنەوەکە دەبێ ئەو ئامانجانە بن کە بتوانن:

- پەیوەندییان بە زۆر ڕەهەندی ژیانی ژنان هەبێت و بەرینتریان بکەن.
- ڕوانگەیەک بگۆڕن بە چالاکییەکی تایبەتی.
- یارمەتیی ژنان بکەن تا ڕێزگرتن لە خود بەدەست بێنن.
- ژنان یەکگرتوو بکەن و دامەزراوەیەکی جەماوەری دروست بکەن چونکە تەرکیز دەکاتە سەر پێویستییەکانی ژنان.
- ئەو پێویستییە هەستپێکراوانە بناسێنن کە ژنان بەرەو خەبات بۆ چارەسەریی کێشەکانیان پاڵ پێوە دەنێن.

پڕۆژەیەک دەبێ هەڵبژێردرێت کە:

■ ژنان بەرەو کردەوەی ڕاستەوخۆ و گرووپگەلێک کە تێیاندا دەتوانن هەوڵەکانیان هەڵسەنگێنن، پاڵ پێوەبنێت (بۆ نموونە، دامەزراوەکانی هەنووکە)
■ بتوانێ بە شێوەیەکی تایبەتی دیاری بکات کە چ دامەزراوەگەلێک و کێ لە نێو ئەو دامەزراوەگەلەدا کونترۆڵی بەسەر پرسەکانەوە هەیە و دەسەڵاتی ئەوەی هەیە کە لە ژێر گوشاردا ڕیفۆرم بکات.
■ دیاری بکات کە سەرکەوتن چی دەبێت.
پرۆژەکە دەبێ:
■ قۆناخبەندی کرابێت و وەکوو ڕیفۆرمگەلێک کە بە شێوەیەکی دەرهەست، بکرێ بەدی بهێنرێت، خەباتی بۆ بکرێت.
■ چالاکیی هەنگاو بە هەنگاو بۆ تاکەکان دیاری بکات.

خستنەگەڕی ستراتێژییەکە: نموونەیەک

لە ڕەوتی پەرەپێدانی ستراتێژییەکی دەرهەست، گرینگە پلان بۆ کەمپەینگەلی تەواو کە فرەڕەهەندن و پرسێکی گشتی دەخەنە قاڵبی بەرنامەیەکی شایانی جێبەجێکردنەوە، دابنرێت. لێرەدا نموونەیەک دەهێنینەوە لەوەی کە چۆن ژمارەیەک لە ئێمە پرۆژەیەکمان پەرەپێداوە لە بواری خەبات بۆ بەخێوکردنی منداڵ لەگەڵ کۆمیتەی کردەوەی بەخێوکردنی بەجێی منداڵ. ئێمە پرۆژەکەمان لەسەر بنەمای ئەو بۆچوونانەی لەم نووسینەدا خرانەڕوو، دارشت.

ئایدیۆلۆژی: بڕیارمان دا کە خەبات بۆ سیستەمێکی بەخێوکردنی منداڵ کە ئازاد، بیست و چوار کاتژمێری بێت و لە لایەن دایکوباوکانەوە کونترۆڵ بکرێت لەگەڵ ڕێوشوێنە ئایدیۆلۆژییەکانمان دەگونجێت. سەرەڕای ئەمەش، ئەم هەڵوێستەمان، وەکوو دەربڕینێکی سەرەتایی ئامانجەکانمان، لاوازییەکی تێدابوو. بەرزکردنەوەی ئاستی داخوازییەکەمان پێش لەوەی دامەزراوەیەکمان هەبێت، ئێمەی لەو ژنانەی کە دواتر بوونە بەهێزترین هاوپەیمانمان، بێگانە کرد. ڕوانگەمان زۆر لە ڕاستیی بارودۆخی هەنووکە بەدوور بوو بە جۆرێک کە بە تەواوی ناواقعبینانە دەهاتە بەرچاو. کاتێک چەندین داخوازیمان جێبەجێ بوو و تێیاندا براوە بووین، ئەودەم بردنەسەرەوەی ئاستی ئیدەئالەکانمان عەقڵانیتر و جێی پەسندتر بوو چونکە ئەگەری ڕوودانی ڕاستەقینە بوو و ژنان لە بەرەبەری خاوەنداریەتیی هەستێکی دەسەڵاتی خۆیان بوون.

پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە ئێمە بڕیاری وەرێخستنی دامەزراوەیەکی جەماوەریمان دابوو. ئێمە خەریکی هەوڵدان بۆ نزیکبوونەوە لە گرووپی دیکەی ژنان بووین، دامەزراوەیەکی فێمێنیستی دژەسەرمایەداری کە جیاواز بوو لەوانەی ئەودەم لە «یەکیەتیی ڕزگاریی ژنانی شیکاگۆ»دا بوون. هەستمان کرد کە ئەو ژنانەی کە لە «کۆمیتەی کردەوەی بەخێوکردنی بەجێی منداڵ»دا چالاک بوون، بە شێوەیەک مەیلیان بە لای پەیوەستبوون بە «CWLU» هەیە. وەها ژنگەلێک ڕەنگ بوو هیچکات بە دامەزراوەیەکی ڕزگاریی ژنان پەیوەست نەبووبان کە هێندێک جێگرەوەی مامنێونجی نەبا. بەڵام بەدەر لەوەی کە ئەوان پەیوەستی «CWLU» دەبن یان نا، بیرۆکەکانی بزووتنەوەکە و هێزەکەی بە هۆی ئەم شکڵە جەماوەرییەوە گەشە دەکەن.

ئەمە بەو مانایە نییە کە بڵێین گرینگە پێش لەوەی بکرێ دامەزراوەیەکی جەماوەریتر دابمەزرێت، پێویستە دامەزراوەیەک هەبێت. بەڵکوو، لە هەر شارێکدا بە جیا، ژنان پێویستە دیاری بکەن دەیانهەوێ لە کێ نزیک ببنەوە و بەستێنی سیاسیی بارودۆخی خۆیان چۆنە.

ئێمە دژی بەرزکردنەوەی ئاستی ڕوانگەمان وەکوو داواکارییەک نین، لە ڕاستیدا، هێندێک حاڵەت هەن کە ڕەنگە تێیاندا زۆر گرینگ بێت. سەرەڕای ئەمەش، بە هۆی ئەزموونمانەوە فێر بووین کە چەندە

گرینگە بە تەواوی بزانین دەنگدەرانی بیاڤێکی هەڵبژاردن کێن و ئەوە چیە کە دامەزراوەکە لە هەوڵی جێبەجێکردنیدایە.

کێشـــەی دووهەم کە ڕووبەڕووی بووین لە تێگەیشـــتنمان لە سەرکوتکردنمان وەکوو ژنان بوو. دەمانزانـــی کە بەخێوکردنی منداڵ کێشـــەیەک بوو بـــۆ زۆرێک لە ژنـــان، بەڵام نەمانتوانـــی ئەو کێشـــانەی وەهـــا ژنگەلێک ڕووبەڕوویانـــن، لەبەرچاو بگریـــن. ڕێک ئەو ژنانـــەی کە ئێمە هیوادار بووین بەشـــدار بن (ئەوانەی منداڵی چووکەیان هەبوو) لە نێو ئەو کەســـانەدا بوون کە کەمترین ئەگەری هەبوو لە هەر جـــۆرە بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتیدا بەشـــداری بکـــەن. هۆکارەکـــەی ئاســـانە، ئـــەوان کاتیان نییە (چونکـــە خزمەتگوزاریی بەخێوکردنـــی منداڵیان بۆ دابیـــن نەکراوە)، کەمتر دەجووڵن و خۆیان بە ئەندامی چالاکی کۆمەڵگا نازانن. ئەو بانگەشـــە زاڵەی کە دەڵێ ژنان پاش ئـــەوەی منداڵەکانیـــان دەچن بۆ قوتابخانە، پێویستە شتێک بکەن دەبێتە هۆی ئەوەی ئەگەری ئـــەوەی ئەو ژنانە مەیلیان بە بەشداربوون هەبێت، دابەزێت.

پەرەپێدانی ســـتراتێژییەک: ئێمە ســـێ مانگی تەواو بە کۆکردنەوەی زانیاری لە باری هەر ڕەهەندێکی پرسی منداڵ بەخێوکردن و بیرکردنەوە لـــە جێگرەوەکانی حەزی زۆر بۆ دەســـەڵاتەوە خەریک بوویـــن. پاش قۆناخی ســـەرەتایی، گـــەڕان و بیرکردنەوەکانمـــان خرایە خزمەت کردەوەوە. ئێمە دەســـتبەجێ ئاســـتی فیدراڵمان لە کارەکانماندا ســـڕییەوە چونکـــە بەبـــێ هەبوونـــی دامەزراوەیەک لە ئاستی نەتەوەییدا لە پێناو سەپاندنی ئاڵوگۆڕ، هێرشکردن لە ئاستی فیدراڵدا زۆر دوورمەودا دەهاتەبەرچاو. سەرەڕای ئەمەش، لەو کاتانەی کـــە بەڕێوەبەرایەتییە لۆکاڵییەکان بەڕاســـتی دەسەڵاتیان هەیە، ئەوە ڕەنگە ئامانجگەلێکی دروســـت بـــن. وا دەردەکەوت کە ئاژانســـە دەوڵەتی و لۆکاڵییـــەکان (و ڕەنگە هێندێک لە شـــاخە فیدراڵـــەکان کە بەرپرســـیارەتیی خســـتنەڕووی ڕێوشـــوێنەکان و چاودێـــری بەســـەر بەرنامە دەوڵەتـــی و لۆکاڵییەکانیان هەبوو) ئامانجگەلێکی ئاسانتر و سەرکەوتووتر بـــن. بە هۆی ئـــەوەی لە ئاســـتی دەوڵەتیدا کۆماریخـــوازەکان و لـــە ئاســـتی لۆکاڵیـــدا دیموکراتـــەکان زاڵـــن (زۆربەی جـــار وایە)، بیرمان لە ڕێگەگەلێک بـــۆ بەکارهێنانیان لە دژی یەکتر کردەوە.

لە گەڕان و هەوڵەکانمانـــدا، هەوڵمان دا سەرچاوە ڕاستەقینەکانی دەسەڵات لە بەرانبەر دەســـەڵاتە ڕووکەشـــەکان و کارکردەکانـــی پەیوەندییـــە جەماوەرییـــەکان دیاری بکەین. خزمەتگوزاریـــی منداڵ بەخێوکـــردن وەکوو کێشـــەیەک لە ئارادایە چونکە بەڕاستی هیچ بودجەیەکی بـــۆ دیاری نەکـــراوە. هەر بۆیە، دەسەڵاتی ڕاستەقینەی کەمتر لەوە هەیە کە بکرێ شـــەڕی بۆ بکەیت. ئەوەی کە بگوترێ خزمەتگوزاریـــی منداڵ بەخێوکـــردن ببێتە ئەولەوییەت (کـــە پێدانی بودجە پێی دەکاتە پێویســـتییەک) لەوەی کە خوازیاری گۆڕینی ئاراستەی بودجەی لەئارادابوو، زۆرکردنی یان کونترۆڵکردنی بین، زۆر بەرزەفڕانەترە.

تەرکیزی تایبەتی کارە سەرەتاییەکەمان، ڕەچاوکردنی ئەم خاڵانـــەی خوارەوەی لەخۆ دەگرت:

١ ئەوە کێشەی کێیە؟ کێین ئەوانەی ئەگەری هەیە دەنگدەری بیاڤی هەڵبژاردنمان بن؟ ئەوان چۆن پرســـەکە دەبینن؟ هەموو ڕەهەندەکان دەبوو ڕەچاو بکرێن و بۆ هەرکامیان کردەوەی و ویســـتی تایبەت لەبەرچاو گیرا. بۆ نموونە، ئەو ژنانەی کە پێویســـتیان بە خزمەتگوزاری منداڵ بەخێوکردن هەیە، ئەوانەن کە:

١.١ ـ بە ڕۆژ یان بە شەو کار دەکەن.

٢.١ ـ لـــە قوتابخانـــەکان یـــان بەرنامـــە ڕاهێنانییەکانن .

٣.١ ـ ناتوانـــن پارەی خزمەتگوزاریی هەرزان یان مامنێونجیی بەخێوکردنی منداڵ بدەن.

۴.۱ ـ تۆمەتـــی توندوتیـــژی دژی منداڵیان لێ دەدرێت یان لە بەرنامەکانی ســـەرلەنوێ خۆگونجاندن لەگەڵ کۆمەڵگادا بەشدارن (بۆ نموونە، بەرنامەکانـــی بەرکارهێنانی ماددەی هۆشـــبەری زۆربـــەی جار بودجـــەی زۆریان هەیە)

۵.۱ ـ نایانهـــەوێ ســـەر بـــە خزمەتگوزاریی باشگوزەرانی بمێننەوە یان پاڵیان پێوەدەنێن.

۶.۱ـ دەیانهەوێ شـــوێندانەری لەسەر جۆری ئـــەو خزمەتگوزاریـــی بەخێوکردنـــی منداڵە دابنێن کە بـــۆ منداڵەکانیان لەئارادایە (لەوانە بەکارهێنانـــی قوتابخانـــە نیوەوەختەکانـــی باخچەی ســـاوایان کـــە زۆرجـــار خۆیان بە تەواوی جیا لـــە بەکارهێنەرانی تەواووەختی خزمەتگوزاریی بەخێوکردنی منداڵ دەبینن).

۷.۱ـ بۆ بازاڕکردن یان بەڕێوەبردنی ئەرکێکی دیکەی ماڵەوە پێویستییان بەم خزمەتگوزارییە هەیە.

۸.۱ـ بۆ کاروباری خزمەتگوزاریی کۆمەڵایەتی یان بەرپرسایەتییە مەدەنییەکان پێویستییان بـــەم خزمەتگوزارییـــە هەیـــە (بـــۆ نموونە، کەنیسەکان، نەخۆشخانەکان و سەنتەرەکانی بازاڕکـــردن دەکرێ بەرانبەر بـــە دەنگدەرانی دەڤەری هەڵبژاردنیان، پشـــتیوانیکەرانیان و ئەوانەی یارمەتییان دەکەن کە بەردەوام بن، بە بەرپرسیار بزانرێن).

۹.۱ ـ دایـــک و باوکی جیابووەوەی تەنیان و دەبێ کار بکەن.

۱۰.۱ـ دەیانهـــەوێ چەنـــد کاتژمێرێـــک لە منداڵەکانیان دوور بن.

۱۱.۱ـ تەنیـــا حەزیان لە کارکـــردن لەگەڵ منداڵانە.

۱۲.۱ـ خاوەنـــی ســـەنتەری بەخێوکردنـــی ڕۆژانـــەی منداڵن و بە هۆی بەرزیی نرخەکان و پێویســـتییە توندوتۆڵەکانـــەوە ناتوانـــن سەنتەرەکانیان بەڕێوە ببەن.

۱۳.۱. وەکوو کەســـانێک کـــە ماڵیات دەدەن دەیانهـــەوێ پارەکەیان بە قازانجی ژنان بەکار بهێنرێت.

۲ سەرچاوەکانی کێشەکە چیە؟

ئەمە توێژینەوە لـــە بەرژەوەندییە جۆراوجۆرە گشتی و تایبەتییەکانی لەخۆ گرت، وەکوو، لە ئاستی دەوڵەتیدا:

- بەڕێوەبەرایەتیـــی خزمەتگوزارییەکانـــی منداڵان و بنەماڵەکان.
- خزمەتگوزاریی هاریکاریـــی کۆمەڵایەتیی بەخێوکردنی منداڵ.
- بەڕێوەبەرایەتیی یارمەتیی دەوڵەتی
- یاسادانەری دەوڵەتی

لە ئاستی لۆکاڵیدا:

- بەڕێوەبەرایەتیی سەرچاوە مرۆیییەکان.
- شۆڕای شار .
- بەڕێوەبەرایەتییەکانی شار بە بەرپرسیارەتیی ئیزندان.

بەشە تایبەتییەکانی وەک:

- پیشەسازی
- نەخۆشخانەکان
- زانکۆکان
- فرۆشگا گەورەکان
- کەنیسەکان
- سەنتەرەکانی بازاڕکردن
- یەکیەتییەکان
- پەیمانکارەکانـــی بەشـــی بیناســـازی (هەورەها ڕێوشـــوێنەکانی ئاســـتی فیدراڵ بۆ پەیمانکارەکان، بۆ نموونە کۆدەکانی «HUD»)

۳ کێ لە بارەی پرسەکەوە زانیاریی هەیە؟

لێـــرەدا ئێمە لەگەڵ زۆر بوروکـــرات، توێژەر، گرووپی لابیگەری، ئاژانســـی خزمەتگوزاریی کۆمەڵایەتـــی، دامـــەزراوەی کۆمەڵایەتی لە ئاســـتی لۆکاڵ، گرووپەکانـــی خزمەتگوزاریی کۆمەڵایەتـــی و ئـــەو گرووپانـــەی ژنـــان کە لەگەڵ ســـەنتەرە ئاوەڵەکانی خزمەتگوزاریی بەخێوکردنـــی منداڵ کار دەکەن، قســـەمان کرد.

وەگەڕخستنی ستراتێژییە سەرەتاییەکە: ئێمە ئامانجـــە دامەزراوەییەکانمان لەبەرچاو

گـرت، وەک: لـە زانکۆکانـدا قوتابییـان و کارمەنـدان، لـە کەنیسـەکاندا قەشـەکان و کۆمەڵـگا لۆکاڵییـەکان، لە پیشەسـازیدا کارمەنـدان. هەرکامیان وەکـوو پرۆژەیەکی سـەرەتایی بەرتەسـکیگەلی خۆیان هەبوو. بـۆ زانکـۆکان، ئەمـە زیاتر لـە خەباتێکی زیاتـر بەلۆکاڵیکـراو دەچوو کـە تێیدا ئێمە پێویستمان بە ڕێکخستن لە نێو خەوتنگەکان هەر لە سـەرەتاوە هەبوو، واتە لەو شـوێنەی کـە پێگەیەکـی سـەرەتاییمان نەبـوو. بۆ کەنیسـەکان، ئەمە هێندێک سەرنجڕاکێش بوو بەڵام لـە زۆربەی حاڵەتەکاندا بەرەوپێش نەدەچـوو، لەبـەر یاسـاکانی ئێزنـدان لە شـاردا. بۆ پیشەسـازی، ئێمـە تەرکیزمان لەسـەر پەرەپێدانـی پەیوەندیگرتـن لە نێو کارخانە خـاوەن یەکیەتییەکان کرد، چونکە یەکیەتییەکـە نوێنەرایەتیـی کارمەندەکان دەکات و هیـچ هۆکارێکـی نەبـوو پێـش لەوەی ئێمە دامەزراوەیەکی ڕاسـتەقینەمان هەبێـت، متمانەمان پێ بکات. ئێمە هەروەها خزمەتگوزاریی بژێوی ژیانیشـمان لەبەرچاو گـرت، بـەڵام لێرەشـدا ئێمـە بنچینـەی سەرەتاییمان بۆ پرۆژەکەمان نەبوو.

پاش ئـەوەی هـەر کام لـە بیاڤەکانی سـەرەوەمان بە پرسـیاری بەردەوام لەسەر ئـەوەی کە دەتوانین چـی بکەین بۆ ئەوەی پێویستییە ڕاستەقینەکانی ژنان وەدی بێنین و هەسـتێکی دەسـەڵاتیان پێ ببەخشـین و پەیوەندییەکانـی دەسـەڵات بگۆڕیـن، تاوتوێ کرد، بڕیارمان لەسـەر سـتراتێژییە سـەرەتاییەکەمان دا. بەپێـی بارودۆخـی بودجەکەمان، تەرکیزمان کردە سـەر بواری ئێزنی کاردان کە بەقەدەر ئەوانی تر پرسێکی گرینگە و هاوکات ئەگـەری جێبەجێکردنی زیاتر بوو. یاسـاکانی پێدانی ئێزنی کار پێشی بە کردنەوەی سەنتەری نوێ دەگرت.

ژنان لەبەر پێویستییان بە خزمەتگوزاریی بەخێوکردنی منـداڵ، تێیدا بەشـدار بوون. کارمەندانی بەشـی بەخێوکردنـی ڕۆژانەی منداڵ پێمان پەیوەسـت بـوون چونکە ئێمە دەمانتوانی خزمەتگوزارییان پێشکەش بکەین، پەیوەندییان بۆ ڕێک بخەین و کێشـەکانیان لەگـەڵ بەرێوەبەرانـی شـارەکە لـە پێناو هێنانەئـارای ئاڵوگۆڕی ڕاسـتەقینە بخەینە بەرباس. ئەمە بـەو مانایە بوو کـە کاتێک بەقەدەر پێویست کارمەند بەشدار دەبوو، ئەوان مەترسـیی تۆڵەکردنەوە لە لایەن شارەوەیان (هەر سەنتەرێک دەکرێ بە هۆی بەکارهێنانی یاسـا سـەپێنەرانەکانی پێدانـی ئێزنی کار بە دژیـان دابخرێت) لەسـەر بـوو و ئیدی جیاکردنەوەی تاکەکان دژوار دەبوو. ئەوانەی خەسـارهەڵگر بوون دایکوباوکیان لەپشتیان بـوون (بە هۆی کۆبوونـەوە جەماوەرییەکان، وەرێخسـتنی دیدار بـۆ چاپەمەنییەکان لەو سـەنتەرە جوانانەی کە خەریک بوون لەبەر نەبوونی گوشاری سیاسی دابخرێن).

ڕەهەندێکـی گرینگیـی دیکـەی ئـەم پرسـە، نیگەرانیی ژنان وەکوو ماڵیاتدەرە کە پێیان وایـە ماڵیاتەکانیـان خەریکە بە دژی بەرژەوەندییەکانیان بەکار دەهێنرێن. ئەمەش بوو بـە هـۆی بەرینبوونـەوەی بازنەی ئەو کەسانەی پێمان پەیوەست بوون، ژنانێک کە دایک نەبوون بەڵام پرسی ژنانیان بۆ گرینگ بوو و وەکوو ماڵیاتدەر هەستیان دەکرد مافی دەنگهەڵبڕینیان هەیە.

ئەگەرچـی لـە سـەرەتادا پێمانوابوو کە دەنگدەرانـی دەڤـەری هەڵبژاردنەکەمـان هەمووی سپێپێسـت دەبن (ئەمـە بنەمای کارمان لە سەرەتادا بوو)، دواتر دامەزراوەیەکی ڕەشپێسـت و سپێپێستمان لەسەر بنچینەی بەرژەوەندیی بە شـێوەیەکی سـەرکەوتووانە خودی پەرەپێدا. لە دەڤەرێکی ڕەشپێستەکاندا، ژنـان خوازیـاری دامەزرانی سـەنتەرەکانی خزمەتگوزاریـی منـداڵ بەخێوکـردن بوون چونکە هـەر هیچی لێ نەبوو. لە ناوچەیەکی سپێپێسـتی تەنیشـتی، ئەو ژمـارە کەمەی

سەنتەری خزمەتگوزاریی بەخێوکردنی منداڵ کە هەبوو، دانەخرێن. کاتێک ئەمانە یەکیان گرت، پرسگەلێکی هاوبەشی دیکە هاتنەبەرباس.

زانیمان کە چەند سەرکەوتنێکی سەرەتایی بۆ متمانەبەخۆبەخشین زۆر گرنگن. ئەو ناوبانگەی کە ئێوە دەتوانن براوە بن دەبێتە هۆی پەیوەستبوونی کەسانی دیکە پێتانەوە. لە ساڵێکدا، کۆمیتەی کردەوەی منداڵ بەخێوکردنی شایان، ئەم کارانەی خوارەوەی کرد:

١ شارەکەی ناچار بە پێداچوونەوە بە پرۆسەکانی پێدانی ئیزنی کار بکات.

٢ بەڕێوەبەرایەتیی سەرچاوە مرۆییەکانی ناچار بە کۆتاییهێنان بە کۆبوونەوەکانی لە پشتی درگای داخراوەوە لەسەر پرسی بەخێوکردنی منداڵ کرد.

٣ پشتیوانیی ماڵیی یەکەمین کۆبوونەوەی گشتیی بەڕێوەبەرایەتیی سەرچاوە مرۆییەکانی لە ئاگۆستی ١٩٧١ لەسەر کێشەکانی پێدانی ئیزنی کار بە خزمەتگوزاریی ڕۆژانەی بەخێوکردنی منداڵ کرد.

٤ شارەکەی ناچار بە پێکهێنانی کۆمیتەیەک (نیوەی ئەندامانی کۆمیتەکە سەر بە «ACDC» بوون) لە پێناو پێداچوونەوە بە پێدانی ئیزنی کار کرد، کۆمیتەکە لە لایەن «مولێر سایلێر»، بەڕێوەبەری خزمەتگوزارییەکانی بەخێوکردنی منداڵ لە بەڕێوەبەرایەتیی شارەداریدا بەڕێوەبەری دەکرا.

٥ شیکارییەکی کۆدە هەنووکەییەکانی لەگەڵ پێشنیار بۆ گۆڕینی نووسی کە وەکوو بنەمایەک بۆ کۆدە نوێیەکانی پێدانی ئیزنی کار بەکار هێنرا.

٦ پشتیوانیی ماڵیی زنجیرەیەک کۆبوونەوە لە دەڤەرەکە لە پارکی «هاید»، بەشی باشووری ڕۆژئاوا و بەشی باکوور کرد کە تێیاندا نوێنەرانی ئەیالەتی، سیناتۆرەکان و ئەندامانی ئەنجومەنی شار بانگهێشت کرابوون تا هەڵوێستی خۆیان لەسەر پرسەکە دەرببڕن و پشتیوانی لە پێشنیارە تایبەتەکان بکەن.

٧ یەکەم هەنگاوەکانی بەرەو کۆنترۆڵی ئەنجومەنی شار بەسەر خزمەتگوزاریی بەخێوکردنی منداڵەوە نا.

٨ بوو بە هۆی ئەوەی ئەو گرووپانەی پەیوەندیدار بە خزمەتگوزاریی بەخێوکردنی منداڵ کە لەئارادابوون، لە گوشارهێنانیان بۆ هێنانەئارای گۆڕانکاریی زیاتر چالاک بن.

خەباتی دواترمان لە پێناو بردنەوەی گۆڕانکارییەکی دامەزراوە بە دامەزراوەیە لە کاتێکدا خەباتەکانی تر بۆ بڕیاردەربوونی ژنان لەسەر پێدانی ئیزنی کار و بودجە لە لایەن شارەوەیە (کە ئێمە سەرکەوتنی ڕێژەییمان تێیاندا بەدەست هێناوە).

دامەزراوە: کاری سەرەتاییمان تەرکیزی لەسەر ئەوە بوو کە چۆن دامەزراوەیەک ڕۆ بنرێت کە بتوانێ ستراتێژییەکەمان وەگەڕ بخات. باشترین جێگرەوە ویدەچوو ئەو گرووپە کۆمەڵایەتییە لۆکاڵییانە بن کە هەم لەسەر پرسە لۆکاڵییەکانی خۆیان و هەم لەسەر ئەم نیگەرانییانەی کە پێوستییان بە کردەوەگەلێک لە ئاستی شاردا بوو کار دەکەن. وەها گرووپگەلێک بەتایبەتی ئەو کاتە گرینگن کە کاتێک لەگەڵ گرووپێک لە ژنان کار دەکەین کە زۆر چالاک نین و هاوکات گرینگن بۆ بردنەسەرەوەی ستانداردی دیموکراسیی دامەزراوەکە و دابینکردنی هەلی پەرەپێدانی تواناییەکان لە نێوان ژنانی بەشداردا. ئێمە هەروەها پەرەپێدانی پێکهاتەی جۆراوجۆر بۆ زۆر ڕۆڵی جیاواز کە ژنان دەیانویست و دەیانتوانی یاری بکەن، وەکوو بەشە لۆکاڵییەکان، فۆرۆمەکان، شوراکانی خزمەتگوزاریی ڕۆژانەی بەخێوکردنی منداڵ و هەروەها کۆمیتەیەکی پێشڕەو بۆ هاریکاری و بڕیاردان لە دامەزراوەکەدا بە پێویست زانی.

ئەزموون ئێمەی هێناوەتە سەر ئەو باوەڕە کە گرینگە بە شێوەی بەردەوام هەڵسەنگاندن

بۆ ئـەوە بکرێت کـە چـۆن چالاکییەکانی دامەزراوەکـە بنچینـە و دەسـەڵاتی خۆی دادەمەزرێنێـت. هەمـوو کـردەوەکان دەبێ روویـان لە ڕۆنانی دامەزراوەکـە و گرینگیی پرسـەکە بێـت. کاتێـک بڕیارێک لەسـەر کردەوەیـەک دەدرێت لەبـەر گرینگییەکەی لـە بـاری ئەبسـتراکییەوە، ئەوا پێویسـتە ڕێگەگەلێک بۆ پەرەپێدانـی دامەزراوەکە، لە باری سەرچاوەکان، لە باری ماڵییەوە، دەقەری نوێـی هەڵبژاردنەوە، لە باری پرێسـتیژەوە و هەروەها لە باری بڵاوکردنەووە (کە دواتر بە خەباتەکەمان زیاد دەبن) بدۆزرێنەوە.

هەروەها بەو قەناعەتەش گەیشـتین کە هەبوونی ڕێکخەرانی تەواووەخت بۆ چالاکیی درێژمـاوە و بـەردەوام زۆر گرینگە. بودجەی سـەرەتاییش بۆ دڵنیابوون لـە بەردەوامیی کاروباری ڕۆژانـەی دامەزراوەکە پێویسـتە. دامەزراوەیەک، کاتێک پێی گرتبێت، دەتوانێ بودجەی خۆی لە لایەن خەڵکەوە دابین بکات بـەڵام قۆناخی سـەرەتایی دژوارترین قۆناخە. کۆمیتـەی کردەوە بە هۆی نەبوونی بودجەوە ناچار بە ڕاگرتنی کاروباری بووە.

٣ـ وشیاری

بردنەسـەرەوەی ئاستی وشیاری، پرۆسەیەکە کە بە هۆیەوە ژنان لە سروشـتی ڕاستییەکان تێدەگەن، بە شـێوەیەک کە ڕەنگە بیانگۆڕن. خودئاگاییی کەسێک، پەیوەندیی بە بارودۆخی ئۆبژەکتیڤیـەوە هەیە. لەم بەشـەدا پێداگری لەسەر کارلێکردنێکی ورد لە نێوان خودئاگایی و بارودۆخدا دەکەین.

خودئاگایی یان وشـیاری، وشەیەکە کە بە شـێوەیەکی ناڕوون بەکار هاتووە و مانای زۆر شتی داوە: پەرەپێدانی وێنەیەکی ئەرێنی لە خـود، گۆڕین و گەشـەی تاکەکەسـی، پەیوەندیگەلی نوێی هەسـتەکی و جینسـی لەگەڵ ژنانی دیکە یان هەر کام لەمانە لەگەڵ بیرۆکەیەکـی گشـتیی کولتـووری ژنانەوە.

هەروەها مانای تێگەیشـتنێک لە چۆنیەتیی کارکـردی دەسـەڵات لـە کۆمەڵـگادا و ئەزموونکردنی گۆڕینی ئەو کۆمەڵگایە، هەیە.

تێگەیشـتن لـە بەرزکردنەوەی ئاسـتی وشیاری، تا ڕادەیەکی زۆر بەرچاو کاریگەریی لەسەر بزووتنەوەی ژنان داناوە. تەواوی ئیدەی پشتیوانی و خۆشکایەتی وەکوو بەرەنجامێکی هاتنەدیی ڕۆڵ و هەڵسوکەوتی پێشنیارکراوی ژنان بەرانبەر یەکتر هاتووەتە بەرباسەوە. ژنان هەم ئەو هەسـتەیان بۆ دروسـت بووە کە بە هۆی بەرزبونەوەی ئاستی وشیارییەوە کەمتر پەڕاوێزن و هەم فێر بـوون کە پەراوێزبوونی ژنـان دیاردەیەکی کۆمەڵایەتییـە. ئێمە لەو کێشـانەی کە باوەڕکردن پێیان ئەستەمە و ژنان لە ژیانـی ڕۆژانەی خۆیانـدا لەگەڵیان دەسـتەویەخەن، زیاتـر تێگەیشـتووین و ڕێـزی زیاترمان بۆ ئەو چارەسـەرییانە هەیە کـە لە پێناو مانـەوەدا سـەپاندوومان. هەر بەم هۆیانەوە، وشـیاری هەم سەرچاوەیەکی هێـز بۆ ژنان بـووە و هەم سـەرچاوەیەکی شـیکاریی تاکەکەسـی بووە. بـۆ نموونە، لە هێندێـک ڕەهەندی ئەوەی کە دەسـەڵات چۆن بەکار دەهێنرێت تێگەیشتووین، چونکە دەتوانیـن ببینیـن کارکری لـە پەیوەندییە تاکەکەسییەکاندا چۆنە.

وشیاری و بارودۆخە ئۆبژەکتیڤەکان

خودئاگایی، وشـیاریی کەسـێکە بەنیسبەت نیگەرانییەکانـی لەمەڕ بارودۆخـی خۆیەوە و ئەوەی کـە چۆن جیهـان بەڕێوەدەچێت. ئـەوەی بەنیسـبەت خودئاگاییـی ڕزگاریی ژنانەوە جێی خۆشـحاڵیمانە ئەوەیە کە ئێمە لـەو باوەڕەداین کە ئەوە بۆ ژنان بەکەڵکترین پێناسەی ڕاستیی هەنووکەیە. ئەمە ماکەیەکی زۆر سەرەکییە بۆ تێگەیشتنێکی فێمێنیستی سۆسیالیسـتی لە وشـیاری. لەو باوەڕەداین کە ئێمە ڕاسـتییەکی بنەمایـی دەبینین و ئەوە ئەمە وێنەیەکی ڕاستەقینەیە لەوەی کە

شتەکان چۆنن و چۆن وایان لێ هاتووە کە دەبێ لە سەرەتادا بیخەینەڕوو. ئێمە خەریکی پێشنیارکردنی یەکێک لەو زۆر ڕێگەگەلە نین کە شتەکان لە ئێستادا وان، ئێمە پێناسەیەک لە پەیوەندییە دیاریکراوەکان دەخەینەڕوو. وەها تێگەیشتنێک شوێندانەرترمان دەکات. ئەمە بۆ ژنان گرینگە چونکە بەو شێوەیە دەتوانن کردەوەیان هەبێت و ئەوەی لێی تێدەگەن، بگۆڕن. وشیاریی فێمێنیستی سۆسیالیستی، وەها بەهایەکی هەیە چونکە بەکەڵکە و ڕاستییە.

دیارە لێک کارکردنێکی زۆر لە نێوان بارودۆخە ئۆبژەکتیڤەکان (جێگە و ڕێگە ماددی و کۆمەڵایەتییەکانی ژیانمان) و وشیاریدا هەیە. تاکێک بە هۆی گۆڕانکارییە مادییەکانەوە وەک منداڵان، هاوسەر و خانووبەرەوە، زۆر جار زیاتر بەپارێزتر دەبێت چونکە وەها کەسێک پێویستە بتوانێ شتی پێویست بۆ کەسانی دیکە دابین بکات (بە هۆی گوشاری یاسایی و کۆمەڵایەتییەوە). یان، خوشکێک بە شێوەیەکی دادپەروەرانە مامەڵەی لەگەڵ ناکرێت (جا لە کارەکەی، لە قوتابخانە یان بارودۆخە کۆمەڵایەتییەکاندا) یان ئەو مافانەی کە چاوەڕێیانی کردبوو، لێی بێبەش دەکرێت و بەم جۆرە لە ناکاو بزووتنەوەی ژنان ئیدی لەوە دەردەچێت کە تەنیا هی «ئەوان» بێت. لە زۆر ڕێگەی ڕۆژانەوە، بارودۆخە دەرهەستەکان کاریگەری لەسەر زەینەکان دادەنێن.

گۆڕانکاری دەشکرێت بە هۆی وەرگرتنی زانیارییەوە کە شوێن لەسەر بەها زۆرپربایەخەکانمان (بەهاگەلێک کە ڕەنگە بە شێوەی ئاسایی بۆ ڕاگرتنمان لەو شوێنەی کە هەن کارکردیان هەبێت) دادەنێن و دەمانوروژێنن، بێتەدی. ڕەنگە گۆڕانکاری لە ئاکامی مردنی ژنان بە هۆی لەباربردنی نایاساییی منداڵەوە یان بە هۆی پەرچەکردار بە کۆمەڵکوژیی «مای لای»ەوە بێیتە ئاراوە. زانیاری لە ڕێگەی دانانی ژیانیان لە نێو بەستێنێکی نوێوە، وشیاریمان دەگۆڕن (بە جۆرێک پێش لە بارودۆخمان کاریگەریی هەیە). ئێمە زۆربەی جار لەو بڕوایەداین کە ئەم گۆڕانە لە ڕێگەگەلێکی گرێدراو بە ڕابردووەوە ڕوو دەدات تا ئەوەی بە هۆی دابڕانێکی تەواو و لە ناکاو لەو ڕابردووەوە ڕوو بدات.

زۆربەی جار، گۆڕانێک لە بارودۆخی تایبەتی و وشیاریدا ویکڕا ڕوو دەدەن و بەشێکن لە پرۆسەیەک کە چەندین مانگ دەخایەنێت ئەگەر نەڵێین بە درێژاییی ژیان ڕوو دەدات. ژیانی مادیمان دەگۆڕێت و بیرکردنەوەمان لە بارەیەوە دەگۆڕێت و خۆشمان دەگۆڕێین. (بەو جۆرەی کە بیرۆکە بەناوبانگەکەی «فرۆید» هەموو ڕووداوەکان دەبەستێتەوە بە سەردەمی منداڵیمانەوە چونکە ڕوونە ئێمە هەمان ئەو کەسانەین یان هەمان ئەو «خود»ەی ڕابردووین). ڕەنگە بارودۆخێک یان زنجیرە بارودۆخێک کاتالیزۆرێک بێت بۆ وەرگرتنێکی نوێی ڕاستییەکان، بەڵام ئەمە زۆربەی جار کۆکراوەی ڕووداوەکانی ترە.

لەو باوەڕەداین کە گرینگە لە بزووتنەوەکەماندا پێداگری لەسەر ڕوونبوونی پرسی وشیاری بکەینەوە. هەموومان خودئاگاییمان هەیە. هەموومان لە «ئاست» یان «ئاستەکان»ی وشیاریی خۆماندا پێکدژیگەلێکمان هەیە. هێندێک فاکتۆری ژیانمان ڕەنگە بەو مانایە بێت کە ئێمە پێداگری لەسەر شتگەلێکی تایبەتی دەکەین کە بە ڕاستیان دەزانین و چاوپۆشی، یان حاشا لەوانی تر دەکەین یان تەنیا ئامادە دەبین لەگەڵ ئەو شتانەی تر کە بە ڕاستیان نازانین بژین. بزووتنەوەکەمان پێویستە جێگرەوەگەلێک کە ئەگەری جێبەجێکردنیان هەیە بۆ ژنان بخاتە ڕوو. ئەم جێگرەوە نوێیانە، دەتوانێ یارمەتیدەریان بێت ئەو پێکدژییانەی لەگەڵی دەژین نەهێڵن (ئەمە بۆ خۆشمان

وەڕاست دەگەڕێت).
لێرەدا گرینگە کــە ئەوەی دەیخەینەڕوو، ڕوانگەیەک لە ڕاســتی بێت. بۆ نموونە، ژنان زۆرجار ناتوانــن بزانن دوژمنیان کێیە چونکە ئەو دوژمنە بە ئاســانی ناکەویتە بەرچاو. هەر بۆیە، زۆرجار خەڵک تووڕەیی خۆیان بەسەر کارراپەڕێنەرێکی تا ڕادەیەک بێدەسەڵات (بۆ نموونە، پێشخزمەتێک لە ڕێستورانتێکدا) کە خواســتی کەسانی تر جێبەجێ دەکات بەتاڵ دەکەنەوە، یان بەسەر کەسێکیدا بەتاڵ دەکەن کە ناتوانێ بە باشی کارەکانی لەو بارودۆخەی تێی کەوتــووە، جێبەجێ بــکات و هاوکات دەســەڵاتی گۆڕانکاریکردنی (بەتەنیای) نییە (بۆ نموونە مامۆســتای قوتابخانە یان دایک). ئــەوەی بیرۆکەمان ســەرنجراکێش دەکات ئەوەیــە کە ئێمە بنــچ و بناوانی شــتەکان دەبینین. ئەمەیە مانای وشەی «ڕادیکاڵ».

وشیاریمان چیی پێیە بۆ خستەڕوو

کەواتە تێگەیشتنمان لە وشیاری چیی هەیە بۆ خستەڕوو؟ ئەو ئیزنە بە ژنان دەدات کە لە بارودۆخ یان زنجیرە بارودۆخە تایبەتییەکاندا پێکهاتــەی ئۆلگووەکان ببینــن. ئەمە دەبێتە هۆی بەرهەمهاتنی وێنەیەک لە ڕاســتی کە ئیزن بدات باشتر کارەکانیان جێبەجێ بکەن چونکە تیکەکان لەگەڵ یەکتر دەگونجێن. بەڵام ئێمە دەتوانیــن پتر لە ئۆلگووی پێکهاتەیەک بخەینە ڕوو: ئێمە دەتوانین هۆکارەکانی پشت ڕووداوەکان بخەینــەڕوو. تەنیــا کاتێک ئەم هۆکارانە دەناسین دەزانین چۆن ئەم ڕووداوانە بگۆڕیــن (نەک ئەوەی دووپاتیــان بکەینەوە یان بە هۆیانەوە دەستەوەســتان بین). ئەمە ڕێگەیەکــی سیســتەماتیک بــۆ پەرەپێدانی بیرۆکەکانمان لە ئایدیۆلۆژییەوە بۆ ستراتێژی، بەرنامەڕێــژی و تاکتیک، چونکــە ئەوەی بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانمان گرینگە دەناسین.
ئێمــە دەبێ لــە پرســی بەرزکردنەوەی وشــیاری لە پەیوەنــدی لەگــەڵ بارودۆخە ئۆبژەکتیڤەکانــدا تێبگەین. ژنــان ناتوانن لە ڕێگەی هەوڵی ماندوونەناســانەوە «وشیاریی بەرزتر»یــان هەبێــت. ژنــان بەربەســتی ڕاســتەقینەیان لەپێشــە. تەنیا خستنەڕووی جێگــرەوەکان زۆرجار نایانکاتــە جێگرەوەی بەجێ یان ڕاستەقینە بۆ ژنان. ئێمە پێویستە هەمیشــە شــتەکان بــە ژیانی ژنانــەوە بە شێوەیەکی دەرهەست ببەستینەوە.
سەرنجراکێشترین شتێک کە گرووپێکی بەرزکردنــەوەی وشــیاری ئەنجامــی دەدا ئەوەیە کــە یارمەتیمان دەکات ئەو کێشــە کۆمەڵایەتییانە ببینین کە جاران پێمان وا بوو تاکەکەسین. ئێمە پێویستە بەردەوام چاومان لەسەر ئەو ڕاستییە بێت کە چۆن ئێمە لەگەڵ زۆربــەی ژنان جیاوازییەکــی ئەوتۆمان نییە. ئێمــەش بەرانبەر زۆر بارودۆخی بە شــێوەی هاوشــێوە ئۆبژەکتیڤ، پەرچەکردار دەنوێنین (هەر لە حەبی پێشــگرتن بە دووگیانی بگرە تــا کەمبوونی پیشــەی ئابــووری، زۆربوونی کــوڕەلاوەکان لــە زانکۆکاندا و هتــد). ئەمە یارمەتیدەرمانە بە دروســتی دادوەری لەسەر پرسەکان بکەین. بۆ نموونە، ئەوە ڕزگاریی ژنان نییە کە خەریکە کێشە بۆ بنەماڵەی ناوکی (و: تەنیا پێکهاتوو لە دایک و باوک و منداڵەکان) ساز دەکا. بە جۆرێک، ئێمە بەرهەمی زۆرێک لە کێشەکانی بەرهەمهاتووی ئەو دۆخەین. بە جۆرێک، ئێمە کاریگەریمان لەسەر داهاتووی ئەو کێشــە و جێگرەوە پێشکەشــکراوەکان هەیــە. هەر بۆیە، لێک کارکردنی بەردەوام لە نێوان هێزە ئۆبژەکتیڤ و سۆبژەکتیڤەکاندا لە ئارادایە. وشیاری بەنیسبەت ڕزگاریی ژنان کە پەیــنی جەماوەری لەگەڵە، خۆی لە خۆیدا ئەو شــتە نییە (وەک هەموومان دەزانین) کە گۆڕانکاری کۆمەڵایەتی بەرهەم بێت.

دەرەنجامەکانی وشــیاریی فێمێنیستی سۆسیالیستی

ئێمە نووســینەکەمان بە ڕێنوێنییەکی ســێ

خاڵی بۆ ستراتێژی دەست پێ کرد: ١) بردنەوەی ڕیفۆرمی دەرهەست و ڕاستەقینە کە پێویستییەکانی ژنان دابین بکات، ٢) دانی هەستی دەسەڵاتی خود بە ژنان، ٣) گۆڕینی پەیوەندییەکانی دەسەڵات. تێگەیشتن لە وشیاری، ڕێگەمان پێ دەدا لە پێویستییە ڕاستەقینەکانی ژنان و ئەو ڕێگەگەلە تێبگەین کە بێدەسەڵاتیمان، کاریگەریمان لەسەر دادەنێت و ویستیی گۆڕینی پەیوەندییەکانی دەسەڵاتمان تێدا دروست دەکات.

ئەمە قسە و کردەوە پێکەوە بە بەردەوامی گرێ دەدات و شوێنێک پێناسە دەکات کە بە هۆیەوە پێداگری لەسەر هەر دوولایەنە بکرێت. یارمەتیمان دەکات ئەولەوییەتەکانمان لە پەیوەندی لەگەڵ بارودۆخێکی دەرهەست دیاری بکەین. (بەم جۆرە ئێمە لە پرسگەلێکی بە تەواوی ئەبستراک تێدەپەڕین و هەر پرسێک لە بارودۆخی تایبەتی خۆیدا دەبینین، وەکوو پرسێک کە ئەگەری هەیە سەرنجمان ڕابکێشێت یان نەکێشێت، ئەویش بەستراوەتەوە بەوەی کە چۆن پەیوەندی بە ژیانی ئەو ژنانەوە کە دەتوانین ڕوویان تێبکەین و مەسەلە پەیوەندیدارە ستراتێژییەکانی دیکەوە هەیە).

ئەوە هەروەها دەبێتە هۆی ئەوەی ئێمە لەگەڵ هەر بڕاردەیەک کە ژنان بۆ ژیانی خۆیان هەڵیدەبژێرن، تا ڕادەیەک باشتر هەڵبکەین چونکە دەبینین کە بڕیارە خودئاگاکان چۆن بە توندی بەستراونەتەوە بە بارودۆخە هەنووکەییەکانەوە. ئێمە بڕوای تەواومان بە تارادەیەک کامڵبوونی خەڵک هەیە (بە سەرنجدان بە گۆڕانکارییەکان لە دامەزراوە کۆمەڵایەتییەکان و گۆڕانە یەک لەدوای یەکەکانی خودئاگایی). هاوکات ئێمە لە بارەی ڕادەی کامڵبوونی تاکەکەسی بەپارێزین. ئێمە دەزانین لەم کۆمەڵگایەدا هیچ کەسێک ڕزگاری نابێت بەدەر لەوەی ئاستی وشیارییەکەی چەند بێت. ئێمە بە هۆی کۆمەڵێک بەربەستیی تایبەتی و هەنووکەیی کە کاریگەری لەسەر هەموو ژیانمان دادەنێن، بەستراوینەتەوە.

هەر بۆیە، خودئاگایی یان وشیاری، ئەبستراکت نییە (ئەگەرچی ڕەنگە بە جۆرێک ناڕوون بێت). وشیاری لە زەینی تاکەکەسێکەوە سەرچاوە ناگرێت (ئەگەرچی تەرکیزی ڕۆشنبیرانە پەرەی پێ دەدا). وشیاری وەکوو پێویست لە هەموو کردەوە تاکەکەسییەکانی تاکەکەسێکدا ڕەنگی نەداوەتەوە، بەڵام لە کردەوە کۆمەڵایەتییەکاندا ڕەنگی داوەتەوە. وشیارییەکی فێمێنیستی سۆسیالیستی بە دڵنیاییەوە پرۆسەیەکی سروشتی یان خودبەخودی نییە بە جۆرێک کە پێمان وا بێت هەر کات ژنان لە دەوری یەکتر کۆ ببنەوە، هەمیشە ڕوو بدات. هاوکات لەگەڵ ئەوەی کە ڕووداوەکان بە خێرایی بۆ ڕوونکردنەوەی هێزە کۆمەڵایەتییەکان دەچینە پێش (وەکوو ڕاگەیاندنی شەڕ، دەستبەسەرکردنەکان، ئەستەم بوونی ئابووری، ئاستی لەحاڵی بەرزبوونەوەی جیابوونەوەی ژن و مێرد و هتد زۆرجار ڕووداوەکان دەبنە پێش)، وشیاریمان ڕوونتر دەبێتەوە. وشیاری بۆ گەیشتن بە دەسەڵات زۆر گرینگە، نە تەنیا لە ژیانی تاکەکەسیماندا بەڵکوو وەکوو هێزێکی کۆمەڵایەتی کە خەریکە خۆی دەدۆزێتەوە و لە پێناو خۆیدا کار دەکات.

زۆر شت بوونەتە هۆی ئەوەی بڕوامان بە ڕزگاریی ژنان بێت. بە هۆی لێدوانمان لەگەڵ ژنانی دیکە، بە هۆی تێگەیشتن لە سروشتی گەورەکردنمان و ژیانمان وەکوو ژنان، چۆنییەتیی سەرکوتی خۆمانمان ناسیوە. سەرەڕای ئەمەش، ئەو گۆڕانکارییانەی کە پێمان وایە بۆ ئێمە بەردەوامتر دەبن ئەوانەن کە بە هۆی بەشداریکردن لە چەندین چالاکیی جۆراوجۆردا هاتبنە ئاراوە، گۆڕانکارییگەلێک کە بە هۆی بەشداریمان ئێمە بەرەو تێگەیشتن و گۆڕانی زیاتر دەبەن. لە پرۆسەی

خەباتمان لە پێناو گۆڕینی سەرکوتکردنمان، دەست دەکەین بە تێگەیشتنی هەم شکڵە تایبەتییەکانی سەرکوت و هەم ئەوەی چۆن پەیوەندییان لەگەڵ یەکتر هەیە.

ئێمە لەو بڕوایەداین کە ئایدیۆلۆژییەک کە تەنیا بە هۆی بەرپەرچدانەوە و وتووێژەوە ڕێنمایی کرابێت، لە ڕاستیی ڕووداوەکان دادەبڕێت و لە لایەن زۆربەی ژنانیشەوە پەسندکراو نابێت. پتر لەمەش، ئەگەر بمانەوێ بزووتنەوەکەمان بەردەوام بێت لە پەرەگرتن و ڕۆیشتن بەرەو گۆڕینی سەرکوتکردنمان وەکوو ژنان، ئەوا پێویستە لە زۆر چالاکیی جۆراوجۆرماندا کە بنەمای دەسەڵاتمان ڕۆ دەنێن، یەکگرتوو بین. ئەمەش بە نۆرەی خۆی پەرە بە ئایدیۆلۆژییەکەمان و تێگەیشتنمان لە سەرکوتی ژنان دەدات.

گرووپە ڕەپەکان

ئەو شێوازی بەرزکردنەوەی وشیارییەی کە بە زۆری لە بزووتنەوەی ژنان بەکار هاتووە، گرووپە ڕەپەکان بوون. ڕاستیی بەشداریی گرووپی، لە گۆڕینی هەستی پەراوێزخراوی و تاکەکەسبوونی ژناندا زۆر گرینگ بووە. ئەوەش تێگەیشتن لە بەکۆمەڵبوونی بەرژەوەندی لە نێوان هەموو ژنان و لەوەی کە چی بۆ گۆڕانکاری پێویستەی، ئاسانتر کردووە. گرووپە ڕەپەکە ئەو بەستێنەیە کە تێیدا هەر کەسێک دەتوانێ شوێندانەریی خۆی تێدا هەبێت. ژنان دەتوانن بە هۆی تێگەیشتن لە ئەزموونی یەکتر و مامەڵەکردن لەگەڵ ئەو هەستانەی کە ئەزموون خولقاندوونی، پەرە بە تواناییەکانیان بدەن. بەڵام لەبەر ئەوەی وشیاری و بارودۆخەکان لێک گرێدراون، گرووپە ڕەپەکان بۆ خۆیان ڕەنگە بگەنە بۆنبەستێک.

ئەوان دەکرێ ببنە هۆی تەرکیزکردن لەسەر باشترکردنی بیرۆکەکان یان خودی تاکەکەسێک بەبێ ئەوەی بیر لە کردووە بکرێتەوە. نابێ خالیسبوونی پاڵاوتن و سەرلەنوێ پێناسەکردنی بێکۆتایی لەگەڵ سەرکەوتن بەهەڵە بگیردرێت. شیکارییەکی باش هاوتای کردەوە نییە. وشیاری نابێت لە خۆیدا ببێتە ئامانجەکە و پێش لە بەدەستەوەگرتنی دەسەڵات بگرێت. ئێمە داکۆکی لە گۆڕینی ناگرینگیی زەین یان کەمترخەمیی بەختەوەرانە بەرانبەر هەموو کێشەکان جگە لە کێشە زۆربەرتەسکەکان بۆ هەمووان ناکەین. ئێمە پێمانوایە کە ئایدیۆلۆژی دەبێ لە نێو ژیانی لەحاڵی بەرەوپێشچوونی بزووتنەوەکەدا بگونجێندرێت و ئەوە کە ئەمەش کاتێک بە باشترین شێوە ئەنجام دەدرێت کە بە هۆی گۆڕانکارییە دەرهەستەکانییەوە ئاکامی کردەوەکانەوە تاقی بکرێتەوە.

بەستێنی گرووپی ڕەپ ڕەنگە بەربەستێکی دیکە بخاتە بەردەم پەرەپێدانی تەواوی بزووتنەوەکە. زانین بە نموونەی زیاتر و زیاتری کاریگەرییەکانی سەرکوتکردنی ژیانی تاکەکەسی دەتوانێ ئەرکی گۆڕانکاریی کۆمەڵایەتی و تاکەکەسی نەلواو بنوێنێت. دژوار نییە بگەینە شوێنێک کە لەودا هەر هەوڵێک بۆ ڕزگاری، مانای خۆی لەدەست بدات چونکە ناکرێ بە یەک جار هەڵسوکەوتە بەکۆمەڵایەتییە سەرەتاییەکان بگۆڕدرێن. کردەوەی ڕاستەوخۆ، گرووپە ڕەپەکان کامڵ دەکات. ئەم کردەوانە دەبنە هۆی دابین بوونی دەرەتان بۆ پەرەپێدان و بەکارهێنانی توانایی نوێ و هاوکات هێنانەئارای گۆڕانکاری. لەم بەستێنەدا، هەم گرووپە ڕەپەکان و هەم پەرەپێدانی شیکاریی فێمێنیستی سۆسیالیستی، دەتوانن بەبێ مەترسیی خالیسبوون یان هیوابڕاوییەوە بچنە پێش.

پەرەپێدانی تەواوی تواناییەکانی ژنان دەکرێ بە هۆی خودی ئەو شتانەی لە بەرزکردنەوەی هوشیاریدان تووشی بەربەست ببێت، شتێک کە لە سەرەتادا وا دیارە

دەبێتــە هــۆی هاندانی گەشــەکردن. ژنان لەســەر بنەمای لاوازیی هاوبەش و کێشــە هاوبەشــەکانیان یەک دەگــرن. کاتێک ژنان بەهێزتــر دەبن، ڕەنگە بۆ خۆیــان لەو دۆخە نوێیە بترسن، هێندێک جار بەهێزیی یەکێک ڕەنگــە ببێتە هۆی دوورکەوتنــەوەی ئەوانی تر لێی. هەر بۆیە ڕەنگــە کاتێک بەهێزبوون بێتەدی، خۆشکایەتی نەمێنێت.

٤ـ کێشەکان

بــۆ ڕوونکردنــەوەی زیاتــری ئــەوەی کــە مەبەستمان لە فێمێنیستی سۆسیالیستی چیە، لەم بەشەدا باسی چەند کێشە کە بزووتنەوەی ژنان لــە ئێســتادا ڕووبەڕوویانــە، دەکەین. بــۆ هەر کام لەم کێشــانە، جــۆرە وێنەیەک لەوەی کە ئێمە مەبەســتمان لە بەستێنێکی فێمێنیستی سۆسیالیستی چیە، دەخەینە ڕوو. پرســەکان بریتین لە جیابوونەوەی دامەزراوە ســەربەخۆکانی ژنان، ڕێکخستنی چینایەتی، دژەکولتوور، لێسبیەنیزم و پێشڕەوان.

دامەزراوە سەربەخۆکانی ژنان

لەگەڵ پەڕاوێزبوون و بارودۆخی ڕێکنەخراوی بزووتنەوەی ژنان لە ژمارەیەک ناوچەی ولاتدا، زۆرێــک لەو ژنانەی کە ڕەنگ بوو لەگەڵ ئەو بیرۆکانەی لێرە خرانەڕوو، هاوڕا بن، لە ئێستادا وەکوو بەشــێک لە بزووتنەوەی سەربەخۆی ژنــان تێکۆشــانیان نییــە. زۆرێک لــە ژنان خۆیان خزاندووەتەوە نێو دامەزراوە ئاوێتەکان یان بزووتنــەوەی ژنانیان بەجێ هێشــتووە چونکە هەستیان کردووە تواناییەکانیان ڕەت دەکرێتەوە.

زۆرێک لە ژنان لــە دامەزراوە ئاوێتەکاندا کاتێــک پێیــان دەزانرێ کە ئــەوان کار بۆ ڕزگاریــی ژنــان دەکەن، یان ئەوە هەســتی گوناهباریيان بۆ دروســت دەبێت یان ئەوەتا هەستی دوژمنکارانەیان بەرانبەر بزووتنەوەی ســەربەخۆی ژنان دەبێت (چونکە هەســت دەکەن بزووتنەوەکــە لەبەر هەڵبژاردنەکەیان شــەرمەزاریان دەکات). لــەو بڕوادایــن کە زۆرێک لــە ژنانی دامــەزراوە ئاوێتەکان لەم بارەوە هاوڕامانــن. هیواداریـن کە پێداگریمان لەســەر بزووتنــەوەی ســەربەخۆی ژنــان، یارمەتیــی پەرەپێدانــی ڕێگەگەلێکیــش بۆ کارکردن لەگــەڵ ژنان و پیاوان لە دامەزراوە ئاوێتەکاندا بکات.

ئێمــە ئارگۆمێنــت بــۆ پەرەپێدانــی دامــەزراوەکان و هەبوونــی شــانازیی دامەزراوەیــی دەکەیــن. ئەمــە خاڵێکە کە زۆر کــەس وا دەنوێنــن کە بەســەریدا زاڵ بووین. ئێمە داکۆکی لــەو ڕێبەر و ڕێکخەرە پەرەپێدەرانە دەکەین کە بەرپرســیاری وەها دامەزراوەگەلێکــن و لە ڕێگەی ئەوانیشــەوە داکۆکی لــە بزووتنەوەکەمان دەکەین. چەند ساڵ لەمەوبەر، داکۆکی لە ڕێکخەران جێگای پەسند نەبوو. ئێستا ڕێبەرەکان لە «دەرەوە»ی بازنەکــەدان. ئێمە داکۆکی لــە ڕێبەرییەک دەکەین کە بۆ هەموو بەرپرســیار و بەکەڵکن (دیســان دووپاتی دەکەینــەوە کە هێندێک کەس بە تــەواوی ددان بەمەدا دانانێن). زۆر خاڵی دیکــەش هەن، بــەڵام ئەمانەی باس دەکران دەتوانن ئەوەندەی پێویســت، خاڵی جێگای موناقشە و باسکردن دابین بکەن.

چارەنووسی هەموو ژنان بەستراوەتەوە بە چارەنووسی بزووتنەوەی ســەربەخۆی ژنان. پێشــکەوتنەکانی بزووتنەوەکە بە شێوەیەکی دەرهەســت کاریگەری لەســەر ژیانی هەموو ژنانی دیکــە دادەنێــن. هەر بەو چەشــنە، پێشکەوتن و شکستە تاکەکەسییەکانی ژنان، کاتێک پێکەوە لەبەرچــاو بگیرێن، یارمەتیی شکڵ بەخشین بە بزووتنەوەکە دەکەن.

ژنان

بۆ پێویســتیی کارکردنی ژنــان لەگەڵ ژنان زۆرجار هــۆکاری دیکــەش هێنراوەتەوە کە هەنووکــەش ڕاســتن. لایەنگــری لــە هەر

گرووپێــک کــه‌ به‌رژه‌وه‌ندیی هاوبه‌شـــمان له‌گه‌ڵی هه‌یــه‌، کاتێک ئــه‌م به‌رژه‌وه‌ندییانه‌ بناســـێندرێت، ده‌بێته‌ هۆی هاوبه‌شیی زیاتر و به‌مـــه‌ش ڕوانگه‌یه‌كـــی هاوبه‌ش ده‌كرێ به‌ شێوه‌یه‌كی ئاماده‌تر په‌ره‌پێبدرێت. ڕه‌چاوكردنی ئه‌جێندای خۆمان ئاسانتره‌. (لانیكه‌م ئه‌گه‌ری له‌بیركردنـــی به‌رژه‌وه‌ندییه‌كانـــی خۆمان كه‌ زۆرجار لــه‌ دامــه‌زراوه‌ و بنیاته‌كانی دیكه‌دا له‌بیر ده‌كرێن، كه‌م ده‌كاته‌وه‌). هه‌ڵبه‌ت ڕوونه‌ كــه‌ باروودۆخگه‌لێك هه‌یه‌ كه‌ تێیاندا كێشـــه‌ دامه‌زراوه‌یـــیه‌كان له‌ نێو ژنانـــدا په‌ره‌ په‌یدا ده‌كات. ئێمه‌ پێمانوایه‌ كاركردن له‌گه‌ڵ ژنان ئاسانتره‌ تا پیاوان.

بــه‌ڵام بنچینه‌ییتریـــن ئارگۆمێنـــت بۆ بزووتنـــه‌وه‌ و دامه‌زراوه‌ی ســـه‌ربه‌خۆی ژنان ئه‌مه‌یه‌ كـــه‌ په‌یوه‌ندیی ده‌ســـه‌ڵات له‌ نێوان ژن و پیـــاودا نادادپه‌روه‌رانه‌یه‌. تا كاتێک ئه‌مه‌ ڕاســـتییه‌كه‌ بێت، پیـــاوان كۆنترۆڵی خۆیان ده‌پارێزن و ئێمه‌ نابێنـــه‌ خاوه‌ن دامه‌زراوه‌ی ســـه‌ربه‌خۆ كه‌ پێویستی و هێزی ژنان دیاری بـــكات. نابرابـــه‌ره‌كان، كاتێک به‌ شـــێوه‌ی ڕووكه‌ش به‌ یه‌كســـان له‌گه‌ڵیان بجووڵێنه‌وه‌، هه‌ر به‌ نایه‌كســـان ده‌مێننه‌وه‌. ئه‌مه‌ تا كاتێک ژنان له‌سه‌ر بنه‌مای ڕێزگرتن له‌ خود و ئامانج و دامه‌زراوه‌ی ســـه‌ربه‌خۆ له‌ ده‌وری یه‌ک كۆ نه‌بنه‌وه‌، هه‌ر وا ده‌بێت.

ئه‌مه‌ تا ڕاده‌یه‌ک داكۆكی له‌ پاراســـتنی هه‌میشـــه‌ییی دامه‌زراوه‌ ئاوێته‌ دیموكراتیک و شـــوێندانه‌ره‌كان ده‌كه‌یـــن. ژنان پێوســـته‌ له‌ پێناو كاركردن له‌ســـه‌ر به‌رنامه‌ی خۆمان یـــه‌ک بگرن (هه‌م له‌ ئامانجه‌كانیان و هه‌م له‌ گرووپی جیای ژنـــان). گه‌ر ئه‌مه‌ نه‌بێت، ئه‌وا به‌ هۆی هه‌ســـتكردن به‌ ناشوێندانه‌ریمانه‌وه‌، ته‌نیـــا ته‌ركیز له‌ســـه‌ر هێرشـــكردنه‌ ســـه‌ر شـــۆڤینیزم لــه‌ دامـــه‌زراوه‌كان، ئه‌ویش له‌ شكڵێكی زیاتر و زیاتر تاكه‌كه‌سیدا، ده‌كه‌ین. به‌بـــێ ئامانجێكی به‌هێز كـــه‌ به‌ هۆیه‌وه‌ ژنان بتوانن به‌هێز بن، ژنان به‌ده‌ســـت (بۆ نموونه‌ ئه‌وه‌وه‌ ده‌ناڵێن كه‌ پێیان بگوترێ كه‌ «سیاسی» نیـــن و به‌م جۆره‌ خواســـته‌كانیان بۆ خه‌بات لـــه‌ پێنـــاو نیگه‌رانییه‌كانـــی ژنان بـــده‌ن به‌ ده‌سته‌وه‌. دامه‌زراوه‌كانیش به‌ هۆی ناچاربوون بـــه‌ ڕووبه‌ڕووبوونـــه‌وه‌ی كێشـــه‌ی نێوخۆی شـــۆڤینیزمه‌وه‌ له‌ هه‌ر هه‌نگاوێكیاندا، خه‌سار ده‌بینـــن و ناتوانـــن به‌ره‌وپێش بچن. وای لێ دێـــت كه‌ هه‌ر ناتوانن كێشـــه‌ی شـــۆڤینیزم چاره‌سه‌ربكه‌ن.

وه‌كوو فێمێنیسته‌ سۆسیالیسته‌كان، ئێمه‌ داكۆكی له‌ كه‌ڵكوه‌رگرتن له‌ پره‌نســـیپه‌كانی ده‌سه‌ڵات كه‌ ڕاســـتیگه‌لێكن كه‌ ئێمه‌ به‌ره‌و دیموكراســـی له‌ نێو دامه‌زراوه‌كـــه‌ ڕێنوێنی ده‌كـــه‌ن، ده‌كه‌یـــن. ژنـــان، لـــه‌ دامـــه‌زراوه‌ ئاوێته‌كانـــدا، له‌ پێنـــاو ئـــه‌و به‌رنامانه‌ی كه‌ ده‌یانویست و ده‌زانن براوه‌ی ده‌بوون، خه‌بات ده‌كه‌ن و براوه‌ ده‌بن. ئه‌مه‌ش ده‌بێته‌ ده‌سپێكی ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندییه‌كانی ده‌سه‌ڵات به‌ شێوه‌ی پێكهاته‌یـــی له‌ نێو دامـــه‌زراوه‌ ئاوێته‌كاندا به‌ هۆی خه‌باتی هاوبه‌شی له‌ئارادابوودا بگۆڕدرێن. هه‌ر لـــه‌و كاته‌دا، ده‌بێ لـــه‌ بیرمان بێت كه‌ گه‌وره‌ترین دوژمنه‌كانمان ئه‌و كه‌ســـانه‌ن كه‌ به‌شێكن له‌ چینی ده‌سه‌ڵاتدار یان خزمه‌تیان پێ ده‌كه‌ن.

كاركردن له‌گه‌ڵ پیاوان

گـــه‌ر له‌ بـــاری ئۆبژه‌كتیڤه‌وه‌ بـــۆی بڕوانین، ده‌بینیـــن كـــه‌ پیـــاوان وه‌كـــوو گرووپێـــک به‌رژه‌وه‌ندیگه‌لێكـــی تایبه‌تیان هه‌یه‌ كه‌ دژی ئه‌وانه‌ی ژنان وه‌كوو گرووپێكه‌.

ئێمه‌، بۆ نموونه‌، به‌شـــێک له‌ پیشه‌كانیان ده‌گریـــن، له‌ســـه‌ر پێگه‌ی ئاســـووده‌ییان له‌ نێـــو بنه‌ماڵه‌دا چالێنجیـــان بـــۆ پێكدێنین و ده‌سه‌ڵاتی تاكه‌كه‌ســـییان لێ ده‌ستێنینه‌وه‌. له‌ كورتخایه‌نـــدا و له‌ هێندێک باره‌وه‌، پیاوان دوژمنێكمانن.

هـــه‌ر له‌ بنه‌ڕه‌تـــدا چ پێویســـتییه‌ک به‌ كاركردن له‌گه‌ڵ پیاوان هه‌یه‌؟ له‌ زۆر باره‌وه‌،

بەرژەوەندییەکانمان لەگەڵ بەرژەوەندیی پیاوان هاوبەشە. ئێمە، هەر دوو لایەن، یەکین کاتێک دێتە سەر پێگەی چینایەتی لە بەرانبەر خزمەتگوزاریی نالەباری سەلامەتی، نەبوونی کار بە ئەندازەی پێویست، درێژیی ماوەی کار و بێدەسەڵاتییەک لە هەمبەر کاریگەریدانان لەسەر بڕیارە گرینگەکانی کۆمەڵگاکەماندا هەیە. هەروەها، لە هێندێک بارەوە، سێکسیزم سەرکوتکەری پیاویشە. لەم بارەیەوە، ئێمە دەتوانین لە خەباتی هاوبەشماندا پێکەوە پەیوەست بین (بۆ نموونە، ئەوان فێر کراون بکوژن و بکوژرێن، ڕقێکیان هەبێت کە لە ناخیان دێتە دەرەوە). سەرەڕای ئەمەش، ئێمە پێویستە بتوانین بە شێوەی سەربەخۆیانە خۆمان ڕێک بخەین بە جۆرێک کە ڕەنگە دواتر یەک بگرین.

پتر لەمەش، ژنان گرێدراوی مێژوویی و هەستەکییان لەگەڵ پیاوان هەیە. کاتێک ژن و پیاو یەک بگرن، ئەودەم ئەوە دەچێتە دەرەی بازنەی هێزەکانی ڕاستیی کۆمەڵایەتییەوە. ئەو بەستراوەییە کۆمەڵایەتییانە تەنیا بە هۆی ئارگۆمێنتی ئایدیۆلۆژیکەوە لەنێو ناچن، بەڵکوو تەنیا کاتێک لەنێو دەچن کە ئەو ڕاستیی کۆمەڵایەتییە بگۆردرێت. لە زۆر حاڵەتدا، ژنان هیچ بژاردەیەکی ڕاستەقینەیان جگە لە هاوسەرگیری بەمەبەستی زیندوومانەوە، ڕێزگرتن لە خۆیان و گەرمیی ئەڤین نییە. ئێمە پێویستە بە گریمانەی کەمتروە چاو لە ژیانی زۆربەی ژنان بکەین و بزانین جێگرەوە ڕاستەقینەکان بۆ ئەوان چین و بەختەوەرییان لە چیدایە. ڕوانگەمان بۆ خەباتەکەمان نابێ حاشا لەو سەرچاوانەی پشتیوانی بکات کە ژنان لە ڕابردوودا دۆزیویانەتەوە (ڕەنگە بە هۆی پیاو و منداڵەوە بێت).

هێندێک جار جۆرە لاوازکردنێکی ئەو تواناییانەی کە پیاوان دەبێ بە بزووتنەوەکەی ببەخشن، لە ئارادا بووە، ئەویش لە ڕێگەی شەرمەزارکردنی لەڕادەبەدەرەوە کاتێک بە پیاوان گوتراوە واز لە شۆڤێنیزمەکەیان بێنن. دیارە ڕاستە کە خەبات دژی شۆڤێنیزم خەباتێکی بەردەوامە. بەڵام شۆڤێنیزم بە تەواوی دەوری داوین و بە بەردەوامی شوێندانەریمان لەسەر دادەنێت و کاتێک بە شێوەیەکی زۆر کاریگەر بەسەریدا زاڵ دەبین کە هێرش بکرێتە سەر ڕیشە دامەزراوەییەکانی و ژنان بە دژی، یەک بگرن. گریمانەمان ئەوەیە کە پیاوان (و ئێمەش) ڕەنگدەرەوەی شۆڤێنیزمن. زۆر جار و زیاتر لەوەی پێویستە، کردەوەکان دژ بەو زانینەمانە کە لە بنەڕەتدا خەڵکی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکای پێکەوە بەستەوە. ناکری بە چارەسەری تاکەکەسی بەسەر پرسە کۆمەڵایەتییەکاندا زاڵ بین. هەر بۆیە، «هەڵوێستەیەک» لەمەڕ پیاوان دەبێ تاکتیکی بێت: بەپێی جۆراوجۆری بارودۆخەکان دەگۆڕێت. هەڵوێست لەسەر پیاوان بەرنامەی ئێمە نییە. ئەوە سێکسیزمە کە دوژمنمانە نەک پیاوان.

جیاییخوازی (Separatism)

جیاییخوازی لە ئێستادا دوو مانای لە بزووتنەوەکەدا هەیە. یەکێکیان هەڵوێستێکی ئایدیۆلۆژیکییە کە داکۆکی لە پەرەپێدانی جیاییی پیاوان و ژنان، ئەوەندەی کە بکرێ بە شێوەی تەواوی دەکات. ئەوی تریان هەڵوێستێکی تاکتیکییە کە داکۆکی لە دامەزراوەی جیا یان جێگرەوە هەمیشەییەکان دەکەن. ئێمەش داکۆکی لە دامەزراوە جیاکان لە پێناو بڕیارێکی تاکتیکی دەکەین. سەرەڕای ئەمەش، ئێمە دژی هەڵوێستێکی ئایدیۆلۆژیکی جیاییخوازیین.

ئاسانە ببینین کە چۆن داکۆکی لە بزووتنەوەی سەربەخۆی ژنان ڕەنگە ببێتە هۆی داکۆکییەکی ئایدیۆلۆژیکی لە جیاییخوازی (یان ئەو دوو ئارگۆمێنتە چ پەیوەندییەکیان پێکەوە هەیە). ئێمە لە مۆدێلە جیاییخوازەکاندا هێز دەبینین. ئەم مۆدێلانە

پێمان نیشان دەدەن کە ئێمە دەتوانین چەندە لە یەکتر وەکوو ژنان بەدەســت بێنین. بەڵام لەبەر ئــەو هۆکارانەی کە پێشــتر ئاماژەمان پــێ کردن، لەو بڕوایەدا نین کە جیاییخوازی کێشــەکانمان چارەســەر دەکات. هەروەها، لەبەر ئەوەی جیاییخوازیی ئایدیۆلۆژیکی، ئەو بنەمــا کۆمەڵایەتییەی بۆ ئەوەی بۆ زۆرینەی ژنان ســەرنجڕاکێش بێت، نییە، تەنیا بووەتە هــۆی خەبات لە نێو خــودی بزووتنەوەکەدا. وەها جیاییخوازییەک ئێمە زیاتر و زیاتر بەرەو خالیســبوون پەلکێــش دەکات و لە جیاتی ئــەوەی ببێتە هــۆی یەکگرتوویمان لەگەڵ هاوپەیمانەکانمــان لەســەر خاڵــی هاوبەش و پەرەدان بە بەســتێنی هاوبەشــی نوێ کە بە هۆیەوە یەکگرتــوو دەبین، ئێمە لە یەکتر دادەبڕێت.

ســەیر لەوەدایە کە ئەمە تا ڕادەیەکی زۆر هەمان ئەو بارودۆخەیە کە ژنان لە دامەزراوە ئاوێتەکاندا، لەو شــوێنانەی کــە ئەنجومەنی بەهێــزی هەڵبژاردنیان نییــە، خۆیانی تێدا دەبیننەوە. (هەر ئەوەیە کە خەباتەکەیان ڕوو دەکەنــە یەکتر و دژی شــۆڤینیزم، نەک لە پێناو بەرنامەیەک خەبات دەکەن).

ئەگەر بە شێوەیەکی بنەمایی بۆی بڕۆین، دەردەکــەوێ کە لــە هێندێــک بارودۆخی تایبەتدا، کارکردن لەگەڵ پیاوان لواو، دڵخواز و پێویســتە بۆ گەیشــتن بــەوەی چاومان لەسەریەتی. جیاییخوازی وەکوو کردەوەیەکی تاکەکەســی جۆرە هەڵبژاردنێکی تاکەکانە و وەکوو هەڵوێستێکی سیاسی شتێکی وەهمییە.

بە ناوی سۆسیالیسمەوە

بە ناوی سۆسیالیسمەوە، ئارگۆمێنت بە دژی ئەو بزووتنەوەی ســەربەخۆییی ژنانە کە نە بۆ فێمێنیزم و نە بۆ سۆسیالیسم بەکەڵک هاتن، هێنراوەتــەوە. وەها ئارگۆمێنتگەلێک زۆر جار بەشــێک لە هەوڵێک بوون بــۆ پەرەپێدان بە شیکارییەکی چینایەتیی کۆمەڵگای ئەمریکایی و ڕزگاریی ژنانی بە ڕێگەیەک بۆ هێنانی ژنان بۆ نێو «بزووتنەوەکــە» دەزانی. زۆرێک لە نێو بزووتنەوەی ژناندا بە شێوەیەکی نەرێنی وڵامی ئەو جۆرە کەڵئاژۆوەرگرتنە لە ڕزگاریی ژنانیان داوەتەوە. ئەگەرچی ئێســتا ئیدی بە گشتی قەبووڵ کــراوە کە خەبات دژی سێکســیزم ئامانجێکی ســەرەکییە، هێشــتا کاتگەلێک هەیە کە ڕەوایی ڕوانگەی ڕزگاریی ژنان لەم بارەیەوە بە چالێش دەکێشرێت.

هێندێک جار چالێشەکان لە شکڵگەلێکدا دەردەکەون کــە نیشــان دەدەدەن خەباتی سەرەتاییمان پێویستە دژی نەژادپەرستی بێت. لەوێڕا کە بزووتنەوەی ژنان لە پلەی یەکەمدا سپییپێستە، ئەمە بەو مانایە کە ئێمە پێویستە خەباتەکەمان بگۆڕین. هاتنەئارای پێویستیی خەبات دژی نەژادپەرســتی بە شــێوەیەکی ئەبســتراکت تەنیــا «خالیســی»ی ئەوانەی دەیهێننە ئاراوە، دیســان دەســەلمێنێتەوە. پێمانوایە خەبات دژی نەژادپەرســتی لەسەر بنەمای بەرژەوەندیی هاوبەشی خود لە نێوان گرووپە ڕەش و سپیپێستەکاندا مانادار دەبێت.

ڕەنگە لەســەر زۆر کێشە، ڕەشپێستەکان و سپیپێســتەکان نەتوانــن یەکگرتــوو بن چونکە پەیوەندییەکانی دەسەڵاتیان یەکسان نییــە. ســەرەڕای ئەمــەش، کاتێــک هێزە کۆمەڵایەتییەکان لە ڕێگەگەلێکەوە هەستمان بە شــێوەی هاوبــەش دەبزوێنــن، دەتوانین بەرنامەگەلێک بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی لێکدابڕانە کۆمەڵایەتییــەکان بخەینــەڕوو. ئێمە نابێت گاڵتەمان بەو پشتیوانییەی هەمانە بێت تەنیا لەبــەر ئەوەی کە لــە ئێســتادا هەموو ژنان ناگرنەوە.

هێندێــک جــــار، ئارگۆمێنــت بــۆ «بەدەســتەوەدانی ئیمتیاز» دەکرێت. ئەمەش تا ڕادەیەک خالســگەراییەکی ئەبســتراکتە. گرینگتر لەمەش، ئەمــە نە ئەو وێنەیەیە کە دەمانهــەوێ بیخەینەڕوو و نە ســەرکەوتوو دەبێت. ژنان پێمان پەیوەســت دەبن چونکە

مافەکانیان بۆ بەدەست دەهێنین. کەس پێمان پەیوەست نابێت بۆ ئەوەی شتێک کە پێویستیی پێیەتی لەدەستی بدات. مافەکان کاتێک خەباتیان بۆ بکرێت و بەدەست بهێنرێن، دەستەبەر دەبن نەک کاتێک ئەوانەی ئیمتیاز و دەسەڵاتیان هەیە بە هەدیە بیدەن.

چالێشی سێهەم کە ڕووبەڕووی ڕزگاریی ژنانە بەم شێوەیە خراوەتە ڕوو کە تەنیا ژنانی بەرهەمهێنەر و کرێکاری حەقدەست وەرگر (بە شێوەیەکی بەرتەسکتر، ژنانی کرێکاری پیشەسازی) هێزی شۆڕشن. هێندێک ولامی سەرنجراکێش و هاوکات بەرگریکارانە هەبووە کە دەڵێن کاری نێو ماڵ بەرهەمهێنەرە. بەڵام ئێمە وا هەست دەکەین کە ئارگۆمێنتەکە و بەرگرییەک زۆر بەرتەسک بوون. لە کۆمەڵگادا، زۆر دژبەری لەئارادایە. زۆر هەوڵی جۆراوجۆر کە ئامانجی زۆر جیاوازیان مەبەستە ژمارەیەکی زۆر زیاتری ژنانی لە بزووتنەوەکەمان لەخۆ گرتووە. هەڵبەت دیارە، تەنیا کرێکارە دامەزراوەکان دەتوانن پێش بەو پێویستیی کرێکارەی کۆمپانیاکان بۆ بەردەوامبوون پێویستیانە، بگرن. بەڵام مانگرتنی گشتی کاتێک لەگەڵ ڕێکخستنی سیاسیی جەماوەریی هەموو چینە چەوساوەکان ئاوێتە نەبووبێت، هیچ سەرکەوتنێکی بەدەست نەهێناوە. دامەزراوەکانی ژنان و کۆمەڵگای کرێکاری بێحەقدەست کە هەوڵەکانیان ڕێک دەخەن، خەریکی دروستکردنی هێزێکی کۆمەڵایەتین کە بۆ شۆڕش و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە شۆڕشگێڕەکانی داهاتوو پێویستمانە.

دژەکولتوور

بزووتنەوەی ژنان کولتوورێکی ژنانی بە پەرەپێدانی شێعری ژنان، مۆسیقای ژنان، هونەری ژنان، مێژووی ژنان، سەنتەرەکانی ژنان لە بواری کولتوورییەوە و بە شێوەیەکی کردەکیتر توانایییە ئاراستەکراوەکانی وەکوو چاککردنەوەی ئۆتۆمبێل و کاراتە، هێناوەتە ئاراوە. ئەم کولتوورە گۆڕەپانێکی بۆ دەربڕینی داهێنەریمان خوڵقاندووە و توانایی هەبوونی سەربەخۆیی و متمانەبەخۆییی زیاتری لە مەیدانگەلێک کە لە ڕابردوودا لێیان بەری کرابووین و دەرەتانی دەربڕینیان تێدا لێسەندبووین، هێناوەتە ئاراوە.

پتر لەمەش، یارمەتیی گۆڕانکاری لە ژیانی زۆر ژنی کردووە. کولتووری ژنان، بە دابینکردنی نموونەیەکی دوورەدیمەنەکەمان، یارمەتیی پەرەپێدانی وشیاری بەنیسبەت ئەوەی شتەکان دەکرا چۆن بن و دەبێ چۆن بن (کە یارمەتیمان دەکات لەوە تێبگەین کە چۆن لە ئێستادا سەرکوت دەکرێین) داوە.

هاوکات، هەستکردن بە دەستەوەستانی و پەراوێزبوون لە نێوان شتەکانی دیکەدا پاڵی بە زۆر ژنەوە ناوە تەنیا بەدوای جێگرەوەی کولتوورییەوە بن، واتە شێوەی ژیانی ڕزگاریخوازانەی تاکەکەسی. زۆرێک لە ژنان پابەندبوونی تەواوی خۆیان بە دژەکولتووری و دوورەپەرێزی لە هەر کردەوەیەک یان دامەزراوەیەک هەڵبژاردووە و بە بەردەوامی لە شارەوە ڕوو لە دێهات دەکەن. کاتێک دێتە سەر بەکەڵکبوونی تاکەکەسیی ئەم کارە، ئێمە دژی ئەوانەی دەتوانن ئەم کارە بکەن، ناوەستینەوە. بەڵام بە هۆی بەرتەسکییەکەی، ئەم کارە بە بەرنامەیەکی سیاسی نازانین و بە چالێشی دەکێشین.

لێزبییەنیزم

لەگەڵ پەرەسەندنی بزووتنەوەی ژنان، بزووتنەوەی هاوڕەگەزخوازەکانیش پەرەی سەندووە. بزووتنەوەی هاوڕەگەزخوازەکان پرسی جنسی بە شێکارییەکی ئەو سەرکوتەی لەسەر خەڵکی هاوڕەگەزخوازی کۆمەڵگاکەماندایە، بە شێوەیەکی بەهێزتر هێناوەتە نێو گۆڕەپانی سیاسییەوە. لەبەر ڕق

هەبوون لەو بارودۆخانەی کە تێیدا بە جێگای شەرمەزاریمان دەزانن و لەبەر خۆشەویستی بۆ ئەو ژنانەی کە لەگەڵیان هێزی نوێ و ژووری نوێ بۆ لاوازبوون دەدۆزینەوە، زۆرێک لە ئێمە دەچینە نێو پەیوەندیــی هاوڕەگەزخوازییەوە. بزووتنــەوەی هاوڕەگەزخـــوازی، لــە پێنــاو کۆتاییهێنان بەو سەرکوتە، خەڵکی بە کۆمەڵ لــە دەوری یەکتر کــۆ کردووەتــەوە. ژیانی هاوڕەگەزخوازانە و ژیانی ئاسایی لەو بارەیەوە لێک گرێدراون کــە ئەم خەباتانە کاریگەریی لەسەرمان وەکوو ژنان دادەنێن.

ژنانی هاوڕەگەزخواز کە لەبەر هەنگاونانیان لە دەرەوەی بازنەی ئەو ڕۆڵانەی بۆ ژنان دیاری کراوە، کۆمەڵگا دووریــان دەخاتەوە، دەمێکە خەریکــن ئــازار دەبینن. لــە خەباتی ژنانی هاوڕەگەزخواز دژی سێکسیزمدا، هەموو ژنان دەســتکەوتیان دەبێت. هەر بە هەمان شێوە، لەویڕا کــە لێزبییەنەکان ژنــن، لێزبییەنیزم لە خەباتی فێمێنیســتەکاندا دەســتکەوتیان دەبێت. ئێمە پێویســتە یــەک بگرین چونکە بەرژەوەندییەکانمان لێک بەستراونەتەوە.

ئەمە بە مانای حاشــاکردن لە پێویستیی هەبوونی گرووپ یان ئەنجومەنی هەڵبژاردنی ســەربەخۆی ژنانــی هاوڕەگەزخــواز نییــە. لاگیریی دژەڕەگەزگەرایانــە ئەوەندە بەهێزە کــە خــۆی ڕادەگرێت مەگەر ئــەوەی ژنانی هاوڕەگەزخواز بە شــێوەیەکی ســەربەخۆیانە لە پێناو داکۆکی لە ڕوانگەیەکی لێزبییەنانەدا یەک بخرێــن. شــکڵی دامەزراوەکە دەکرێ ئەنجومەنــی هەڵبژاردن یان گرووپگەلێکی بە تەواوی ســەربەخۆ بێت بەڵام لەو شــوێنەیدا کــە بەرژەوەندییەکەمان دواجــار هەر یەکە، پێویســتە پێکەوە خەبات بکەین، چونکە بەو جــۆرە دەتوانین بەهێزتر بین و دەســەڵاتی زیاتر بەدەست بهێنین.

لە هێندێــک شــوێندا، وا دەردەکەوێت کــە بۆ ئــەوەی ببیتە ئەندامــی بزووتنەوەی ژنان، پێویســتە هاوڕەگەزخواز بیت. هێندێک جاریــش لە ڕاســتیدا وا دەگوترێت کە ژنانی هاوڕەگەزخواز دەبێ ببنە پێشڕەوی بزووتنەوەی ژنان. ئێمە لەو بڕوایەدا نین کە دەســەڵات بۆ ژنان (بۆ گشــتیەتیی بزووتنەوەکە) بە هۆی تەرکیزی سەرەتایی لەسەر هاوڕەگەزخوازبوون بەدەست دێت. لەو باوەڕەدا نین کە هەر جۆرە تەرکیزێکی بنەمایی لەسەر دژبەریی تایبەت دەبێتە هۆی شۆڕش.

پێشڕەوان

پێشــڕەو دوو مانــای هەیە. یەکیــان مانای هێزێکــی کۆمەڵایەتی لە ڕیزی پێشــەوەی خەباتی سیاســییە. ئەوی تریان، ڕێبەرییەکی خودئاگایانەیە وەک ئەوەی حیزبێکی سیاسی بــۆ بزووتنەوەیەکی تایبــەت دابینی دەکات. لــە کاتگەلێکی جیاوازدا، هێــزە بەهێزەکانی نێــو بزووتنەوەکــە لــەو بڕوایەدا بــوون کە گرووپگەلێکی تایبەت پێویســتە پێشڕەو بن (ڕەشپێستەکان، کرێکاران، هاوڕەگەزخوازەکان و هتــد). زۆرێــک لــەم ئارگۆمێنتانە هێندە ســەرکوتکەرانە بوون کــە هێندێک لە ژنان بــە دژی هەر جۆرە بیرۆکەیەکی پێشــڕەوی دژکردەوەیان لە خۆیان نواندووە.

سەرەڕای ئەمەش، هەر دووک کارکردی پێشــڕەوەکان لە هێندێک خاڵــی زەمەنیدا گرینگن. لەم کاتــەدا، بزووتنەوەکەمان ڕەنگە بتوانێ لە پێشڕەوێک، لە هێزێکی ڕێبەریکەر و پێکەوەگرێــدەر کەڵــک وەربگرێــت و پێویستیشی پێی دەبێت. پێشڕەوێک بە هۆی ئەم ڕێزەی لە ئاکامی ڕابردووی ڕێبەرییەکەی لە خەباتەکەدا بەدەســتی هێنــاوە، دەتوانێ وزەکانی بزووتنەوەیەک وەســەریەک بنێت و یارمەتیدەری تەرکیزکردنە سەری بێت.

پێشــڕەوێکی ڕێبەریــی وشــیارانە و بەرپرســیارانە دەتوانێ یارمەتیدەرمان بێت لە پەرەپێدانی باشــترین جــۆری کەڵکوەرگرتن لەو ســەرچاوە و بەرژەوەندییە جۆراوجۆرانەی کە بــەرەو لای خۆمان ڕاکێشــیان دەکەین.

ئەو پێشڕەوە نابێتە هۆی ئەوەی هێڵێکی بە تەواوی خالیس کە بە هۆیەوە ژنی کەمتر و کەمتر پێمان پەیوەست دەبن، هەرچی زیاتر دەربکەویت. تەنیا بە هۆی ناساندنی خۆی وەکوو ڕێبەرێک، ڕێزی کەس بەدەست ناهێنێت. زۆر هەوڵی پێشوو بۆ ڕێبەری پێشڕەوانە شکستیان خواردووە، ئەویش لە ئاکامی شەرمەزاری، حەماسیبوون و خۆسەپاندنەوە.

کاتێک ئێمە بەراستی ئەوەندەی پێویستە بەهێز بین و بتوانین بەرنامەکانمان بۆ بەشە سەربەخۆکان پەرەپێبدەین ـ بە هێڵەکانی ژنان، هاوڕەگەزخوازەکان، ڕەشپێستەکان، دەرمانییەکان، پەروەردەییەکان لەگەڵ هێڵە جیۆگرافی و پیشەییەکاندا، بە جۆرێک کە مەیدانەکان لێک گرێ بدرێن و هەروەها مەیدانی ئاوەڵەش بهێڵینەوە ـ ئەودەم ئێمە بە تایبەتی پێویستمان بە هێزێکی لێکگرێدەر، حیزبێکی سیاسی هەیە. وەها حیزبێک ئەولەوییەتە فێمێنیستی سۆسیالیستییەکانمان لە بەرنامەکانیدا دەگونجێت و هەر لەسەر بنەمای ئەوانەش ڕۆ دەنرێت، چونکە ئێمە ئەودەم وەها پێشڕەوێکی بزووتنەوەی ڕزگاریی خەڵکمان پێک هێناوە.

٥ ـ پێویستییە دامەزراوەییەکان

بەمەبەستی وەگەڕخستنی ئەو ستراتیژییەی لەم نووسینەدا چوارچێوەی دارێژرا، دامەزراوەگەلی ڕزگاریی ژنان پێویستن. بە هۆی خەباتی دامەزراوەکانەوە، دەسەڵات دەتوانێ بەدەست بێت و ئەو ژنانەی کە تێیاندا بەشدارن دەتوانن بە جۆرێک هەست بکەن دەسەڵات بە خۆیانە، بە شێوەیەکی نوێ ڕێزگرتن لە خۆیان هەبێت و شکڵێک لە دڵنیابوون لە بەردەوامیی بزووتنەوەکەمان بەدەست بێنن. تەنیا دامەزراوەکان دەتوانن ببنە هۆی سەرکەوتن و گەشانەوەی سەرکەوتنەکانی ڕابردوو.

بە دڵنیاییەوە، بزووتنەوەی ڕزگاریی ژنان لە زۆر شوێندا بەسەر گرووپی چووکە چووکەدا دابەش دەبێت و هەر بۆیە دۆزینەوەیان و پەیوەستبوون پێیان زەحمەتە. ڕزگاریی ژنان تەنانەت بۆ ئەو کەمە سەرکەوتنانەی کە تا ئیستا بەدەستی هێناوە، ددانی پێدانەنراوە چونکە هیچ شکڵێکی دامەزراو بۆ دەربڕینی سەرکەوتنەکانمان لە ئارادا نییە. ڕزگاریی ژنان لە ڕێگەی دامەزراوەکانەوە دەتوانێ لەگەڵ گرووپەکانی دیکەدا لە مەیدانەکەدا بێت و بۆ سەرکەوتنی خودی خۆمان خەبات بکات.

لەم نووسینەدا، ئێمە داکۆکی لە هیچ دامەزراوەیەکی تایبەت ناکەین، ئەگەرچی لە داهاتوودا ئێمە هیواداریین دامەزراوەیەکی فێمێنیستی سۆسیالیستی ببێتە ئەگەرێکی لواو. بگرە ئێمە ئارگۆمێنت بۆ تێگەیشتنێکی دامەزراوەیی دەهێنینەوە کە فۆرمێک بێت بۆ کارکردن لەسەر ئەو کێشە جۆراوجۆرانەی ژنان لەگەڵیان ڕووبەڕوون ـ وەکوو لەباربردنی منداڵ، بەخێوکردنی منداڵ، سلامەتی، جیاوازیدانانی پیشەیی و هەروەها ئەو کێشانەی کە وەکوو ژنان کاریگەری لەسەرمان دادەنێت وەک ماڵیات، خانووبەرە، شەڕ، باشگوزەرانی و هتد. کاتێک ئەم کێشانە کاریگەریمان لەسەر دادەنێن، ئێمە پێویستە فۆرمگەلێکمان هەبێت کە هی ئێمە بن و بە هۆیانەوە دەتوانین وڵامی یەکتر بدەینەوە و بە یەکتر پەیوەست بین و لەوە دڵنیا بین کە ئەو چارەسەرانەی کە سەرکەوتن بەدەست دەهێنن بەرژەوەندیی ئێمەیان تێدایە.

ئەم جۆرە دامەزراوەی کە ئێمە پێشنیاری دەکەین ڕەنگدەرەوەی متمانەمانە بە ستراتیژییەکەمان کە بە هۆیەوە، لەسەر بنەمای بەرژەوەندیی هاوبەش و دەسەڵاتی یەکسان لە نێوان گرووپەکاندا هاوپەیمانی پێک دەهێنین. زۆرجار لە هاوپەیمانیگەلێکدا بەشداریمان کردووە تەنیا لەبەر هەستی

شــەرممان یان لەبەر ئــەوەی ئێمە خاوەنی کاری خۆمان نەبووین. زۆر جار لە بزووتنەوەی ژنانــدا ڕووبــەڕووی داوای بەشــداریمان لە بەرنامەکانی هەر لایەنێکی دیکە دەبینەوە. لە دامەزراوەیەکی فێمێنیســتی سۆسیالیستیدا، وەهــا هاوپەیمانیگەلێک تەنیــا کاتێک پێک دێن کە لەگەڵ ستراتێژییەکەماندا بگونجێن.

پێکهاتەگەلی گونجاو بۆ ئامانج و دەنگدەرانمان

وەکوو ژنان، زۆر ئەزموونی خراپمان لەگەڵ ئەو دامەزراوانە هەبووە کە پێشیان بە پێشکەوتنی سیاســی و گەشەی تاکەکەســیمان گرتووە. زۆرێک لە ژنان لە پەرچەکرداریان بەنیسبەت ئەو جۆرەی لە وەها پێکهاتەگەلێکدا سەرکوت کراون، هەر جۆرە پێکهاتەیەکی ئاشکرا ڕەت دەکەنــەوە. بــەو قەناعەتە گەیشــتووین کە ئەمە ناواقیعبینانەیە چونکــە پێکهاتەکان بە شێوەیەکی نائاشکرا دەمێنن و بەردەوام دەبن لەســەر کاریگەریدانان لەسەرمان لە کاتێکدا ئێمە هــەوڵ دەدەین خۆمانیــان لێ بەدوور بگرین یان لەو مەیدانانەدا بژین کە ڕێگەمان پێ دراوە.

فۆرم و پێکهاتەی دامەزراوە بەپێی جۆری ئــەو گرووپەی کە خەریکە شــکڵ دەدرێت، جیــاوازن. بۆ دامەزراوە گــەورە و مەزنەکان، پێکهاتەی زیاتر پێویستە ئەویش بەمەبەستی ئــەوەی بتوانــن ئەندامــی نــوێ لەخۆیان بگرن و ئاســتی جۆراوجۆری بەرپرســیارەتی دابیــن بکەن بــە جۆرێک کــە ئەوانەش کە کاتــی کەمتریان هەیە، هــەر بتوانن تێیاندا بەشــدار بــن. وەهــا دامەزراوەگەلێــک کە بەمەبەســتی بەدەســتهێنانی ئامانجگەلێکی تایبەت دامەزراون، بە مەبەســتی ئاسانکاری بۆ پەرەپێدانی ســتراتێژی و وەگەرخســتنی بڕیارەکانیش، پێویســتیان بــە پێکهاتەکان هەیە.

هۆکارێکی پێویستیی چەماوەهەڵگربوون لە فۆرمــە دامەزراوەییەکاندا ئەوەیە کە ژنانی خاوەن ســتایلی جۆراوجۆر بە ئاسانی خۆیان لەگەڵ بارودۆخــە جیاوازەکاندا دەگونجێنن. بــۆ نموونە، ڕەنگــە ئــەوەی ئەزموونێکی لە زانکۆکان هەیە هەســت بکەن پێویســتی بە باســی فەلســەفیی زیاتر هەیە. کەســانێکی تر کــە کاریان هەیــە، بنەماڵەیــان هەیە و کاروبــاری تریان هەیە ڕەنگە هەســت بکەن کە باشترین کار دەستپێکردن و کۆتاییهێنان بە کۆبوونەوەکان لە کاتی خۆیدایە. هێندێک جــار، بڕیارەکــە ڕەنگە وەک بــاری ناچاری شتێک بێت کە زیاتر بۆ هەموو کەس مایەی خۆگونجاندنــی تێــدا بێت و کەمتــر وەکوو کەشــوهەوایەکی بە تــەواوی گونجاو بۆ هەر کەسێک بێت.

لــەم بەســتێنەدا، چەندیــن بیرۆکەی دامەزراوەیی تایبەت هەن کە پێمان وایە بۆ ڕۆنانی دامەزراوەگەلێک کە خزمەتمان بکەن، گرینگن. ئێمە پێویســتمان بە فۆرمگەلێکی بــە تەواوی دیار هەیە کە بــە هۆیانەوە ژنان بتوانن بزانــن پەیوەندییــەکان چۆناوچۆنن، چــۆن پەرەیان پێ بــدەن و وایان لێ بکەن کە بە قازانجیان بــن. لە خوارەوە، کۆمەڵێک ماکی پێکهاتەیی هاتــوون کە پێمان وایە بۆ پەرەپێدانی دامەزراوەی جەماوەری پێویستن:

١ پێکهاتەی ئاشــکرا و میکانیزمی ئاشکرای بڕیاردان.

٢ ڕێگەگەلی کورتی بەشــداری کە ڕێگە بە ژنان دەدات بەپێــی بەرژەوەندی و/یان کاتی خۆیان، پابەندیگەلێکی کەم تا زۆریان هەبێت.

٣ جیاکردنەوەی هێزی کار کە بە شێوەیەکی سیستەماتیک پێداچوونەوەی بەسەردا بکرێت و بە جۆرێک بێت کە یارمەتیی ژنان کەم توانا بدات بۆ ئەوەی توانامەندی بەدەست بێنن.

٤ ڕێبەرییەکی وڵامدەر بە دامەزراوەکە.

٥ کار و بەشداریکردنێک کە پەیوەندیگەلێکیان لەگەڵ بڕیاردان هەبێت.

٦ بڵاوکردنــەوەی زانیــاری لــە ڕێگــەی دامەزراوەکەوە.

ڕێبەری، بژاردەگەرایی و دیموکراسی

لە بزووتنەوەی ژناندا، زۆر باسی ئێلیتیزم (بژاردەگەرایی) و ڕێبەری کراوە. ئێمە داهێنەر بووین و لەو تاقیکارییانەی لە بەشە جیاوازەکانی وڵات کراون، فێر بووین. پرەنسیپی «گەر نازانی، فێر بە، گەر دەزانی، فێر کە» یارمەتیدەری زۆرمان بووە تا بزووتنەوەکەمان پەرە پێ بدەین.

سەرەڕای ئەمەش، ئۆلگووی پێکهاتەیی ڕێبەریی جۆراوجۆریشمان بینیوە کە لە هەر بارودۆخێکدا سەرهەڵدەدەن. ڕێگەچارەکە لەنێوبردنی ڕێبەری نییە. بەڵکوو، ئێمە پێویستە کارێک بکەین ڕێبەرەکان خۆیان بەرانبەر دامەزراوەکە و ئەندامەکانی بە بەرپرسیار بزانن. پتر لەمەش، ڕێبەری دەتوانێت کاتالیزۆرێکی کاریگەر بێت، خێراکەرێک کە بزووتنەوەکە بەرەوپێش ببات. بژاردەگەرایی تەنیا کاتێک بەردەوام دەبێت کە ئێمە یەکتر بەو شتەی کە دەزانین ڕانەهێنین.

ئێمە باوەڕمان بە ئاڵوگۆڕی بیروڕای سیاسی و دەنگدان وەکوو ڕێگەیەک بۆ جیاکردنەوەی جێگرەوەکان لە بڕیاردان لەسەر ئەوەی چۆن بەرەوپێش بچین، هەیە. کارکردن لەسەر بنەمای کۆدەنگی وەکوو پێویست بەو مانایەیە کە ئێمە ناتوانین داواکارییەکانمان پتر لەوە بێت وا ڕێککەوتنمان لەسەر کردووە. بزووتنەوەکەمان، ئەگەر ئێمە بەڕاستی وەدووی کۆدەنگی لە کۆمەڵگای ئەمریکادا باین، هیچکات بوونی نەدەبوو. پتر لەمەش، کۆدەنگی زۆرجار ناکۆکییە ڕاستەقینەکان دەشارێتەوە چونکە ڕێگەیەکی پێکهاتەیی بۆ دژبەرەکان کە دەنگی خۆیان هەبێت وەک لە دەنگداندا هەیانە، لەگۆڕێدا نییە. هەروەها، ئەو ژنانەی لە پرسێکی تایبەتدا لە کەمینەدا بن، دەکرێ بە هۆی لێروانینی کۆدەنگییەوە سەرکوت بکرێن چونکە بیروبۆچوونەکانیان ناکرێ وەکوو هەڵوێستێک یان گۆڕینێکی جیاواز و ڕوون ببینرێن. وەها هەڵوێستێکی کەمینە ڕەنگە ناچار بێت لەگەڵ زۆرینە خۆی ڕێک بخات.

لەو باوەڕدایین کە ئاڵوگۆڕی بیروڕا بۆ مانەوەی بزووتنەوەکەمان چارەنووسسازە. ئێمە دەتوانین بەبێ ئەوەی هەستی بەهێزی خوشکایەتیمان بەرانبەر یەکتر بخەینە مەترسییەوە، ئاڵوگۆڕی بیروڕای سیاسیمان هەبێت. هێندێک جار براوە دەبین و هێندێک جار دۆڕاو، بەڵام بیروڕاگۆڕینەوەی سیاسی و خەبات دنەدەر دەبن و ئەمریکا لە پێناو پەرەپێدان بە بیروبۆچوون و هەڵوێستەکانمان بە چالێش دەکێشێت.

لە ڕاستیدا ڕوانگە پێکدژەکان لە هەر دامەزراوەیەکدا بە شتێکی سڵامەت دادەنرێن و نابێ لەبەر ترسمان لە جیاوازی، بخنکێندرێن. بەڵام بۆ ئەوەی بیروڕاگۆڕینەوەکان بایەخی خۆیان هەبێت، پێویستە بەسترابێتنەوە بە کارکردی ڕوون لە نێو دامەزراوەکەدا. لەو کاتەدا کە بە ئاڵوگۆڕی بیروڕاوە خەریکین، پێویستە لە ناسینی ئەو دوژمنە ڕاستەقینەیەدا کە خەریکی خەبات لە دژیداین، ڕوون بین. ئێمە دەتوانین ئاڵوگۆڕی بیروڕا لە نێو دامەزراوەکە بە شێوەیەک کە یارمەتیمان بکات فێر بین و ڕێک بخەین؛ بەڵام ئەوە تەنیا کارکردنمان نییە.

دەرەنجام

ئێمە ئارگۆمێنتمان بۆ ستراتێژییەک لە پێناو ڕۆنانی سۆسیالیزم و فێمێنیزم لە زەمەنێکی تایبەتی لە مێژوو کە لە هەستی بەرپرسیارەتیمان بەرانبەر ژنان بەهێزین و لە بارودۆخە جیاکانماندا لاوازین، هێنایەوە. ئەم ستراتێژییە وا گریمانە دەکات کە ئێمە دەمانهەوێ زۆربەی ژنان لە دەوری خۆمان کۆ بکەینەوە و بۆ ئەم مەبەستەش ئێمە دەبێ لە بەرژەوەندییە خودییە ڕاستەقینەکانیان تێبگەین و لەسەر ئەو بنەمایە کار بکەین. ئێمە پێویستە پەرە بە بەرنامەگەلێک بدەین

کە براوە دەبن و لە ئێستادا پێداگری لەسەر کردەوەی ڕاستەوخۆ بکەین. ئێمە لە هەر بەشێک لەم نووسینەدا، داکۆکیمان لەسەر سێ خاڵ کرد کە ستراتیژییەکەمان دیاری دەکات: ١) ڕیفۆرمی براوە کە بەڕاستی ژیانی ژنان باشتر دەکەن، ٢) پێدانی هەستێکی دەسەڵات بە ژنان لە ڕێگەی دامەزراوەوە، ٣) گۆڕینی پەیوەندییەکانی دەسەڵات.

لە ئێستادا پرسی دروستکردن و بەدەستەوەگرتنی دەسەڵات گرینگترین پرسمانە لە بارودۆخی ڕاستەقینەدا. وشیاریمان بەنیسبەت ڕاستییەکان و ڕوانگەمان بەنیسبەت ئەوەی کە حەز دەکەین چ پەیوەندیگەلێک لە نێوان خەڵکدا هەبێت ڕێنوێنیی هەوڵەکانمان دەکات، خەڵک بەرەو لامان ڕادەکێشێت و یارمەتیمان دەکات مەبەستمان لە براوەبوون، پێناسە بکەین. ئەمانەی باس کران، زۆریان ڕوونن و ڕەنگە زۆر کەس بپرسن «دەی چی نوێ هەیە؟» بۆ ئەمە، دوو جۆرە وەڵاممان هەیە. وەڵامێکی ئەمەیە کە ڕێک لەبەر ئەوەی پێمان وایە ڕوونن، ئەمەمان نووسی. بە تەواوی لەو بڕوایەداین، وەک وتمان، کە ئێمە زۆرینەی بزووتنەوەکەین و ئەوەش کە چونکە ستراتیژییەکەمان ڕەنگدەرەوەی ڕاستییەکانە، ئێمە (لە کاتی خۆیدا) زۆرینەیەک لە ژنان بەرەو لای هەڵوێستەکان ڕاکێش دەکەین. ئەوەی کە ئێستایش ئەو شتانەی کە ڕوون دەیلێینەوە، ڕوونی دەکاتەوە کە ئێمە لە کوێداین، لە کوێوە هاتووین و چەندمان ماوە بگەین. بەبێ تێگەیشتنێکی ستراتیژیکی، بزووتنەوەی ژنان لە مەئمووریەت و ویستی ئاگرینیدا کەمتر ڕوون بووە. ئێمە هیوادارین لە ناسینی ئەوەی کە جاران بە هەستێکی هاوبەشمان دەزانی (پێش ئەوەی زۆر جیابوونەوە و لێکدابڕان هەستی هاوبەشی پەیوەندیمان بە پێویستییەکانی ژنانەوە بگۆڕێت)، یارمەتیدەری یەکتر بین.

بەڵام وەڵامێکی دیکە بە هەستی هاوبەشی ئەوەی کە چیمان کردووە، لە ئارادایە. هەستی هاوبەش هەمیشە زۆر هاوبەش نییە. سەرنجتان بۆ چەند خاڵێکی گرینگ ڕادەکێشین. هیوادارین لە داهاتوودا تەنیا ئەوە نەبێت بیرۆکە ناحەزەکان پەسند بکرێن یان ڕەت بکرێنەوە؛ بەڵکوو بخرێنە گەنگەشەوە لەسەر ئەوەی چۆن ئەو بیرۆکە ناحەزانە کردەوەی هاوبەشمانی لە ڕابردوودا بە چالێش کێشاوە. ئێمە ئارگۆمێنت بۆ لەپێشبوونی بەرژەوەندیی خود دەهێنینەوە کە زۆرجار لە گەنگەشەی ئایدیۆلۆژیکیدا ون بووە. ئایدیۆلۆژییەکەمان پێویستە ڕێنوێنمان بێت، بەڵام هاوکات پێویستە بۆ ئەو ڕاستییانەی کە ژیانمان شکڵ دەبەخشن، ئاراستە بکرێت.

لە چەند ساڵی ڕابردوودا زۆر شت فێر بووین، بەڵام لەبەر ئەوەی هیچ پێکهاتەیەکمان نەبوو کە لەسەری بنیات بنێین، لەو شوێنانەی کە دەمانتوانی ئەزموون و دەسەڵات بەدەست بێنین، شکستمان خواردووە. ئەم نووسینە هەم ڕەنگدەرەوەی ماندووبوونمانە و هەم ڕەنگدەرەوەی پابەندبوونمانە بە پەرەپێدانی بزووتنەوەیەکی ژنانە کە لە پێناو وەدیهێنانی دووڕەدیمەنێکی فێمێنیستی سۆسیالیستیدا خەبات دەکات. ئەم نووسینەمان لە پێناو ئەوەیە کە ئەو خۆشکانەی کە هاوباوەڕمانن، ڕەنگە بێنە پێشەوە و پێمان پەیوەست بن.

ئێمە، لە پلەی یەکەمدا، داکۆکی لە ڕوانگەیەکی هێرشبەرانە و ئازایانە دەکەین. ئەوە ئەو ڕوانگەیەیە کە لە دەستپێکی بزووتنەوەکەماندا هەمانبوو، ئەو کاتەی کە پێمان وابوو کە ئێمە نوێترین و گەرمترین کاڵای مەیدانەکەین. ئێستا، ئێمە ڕیشەکانمان دۆزیوەتەوە. پێویستمان بە ستراتیژی، دامەزراوە و زۆر هەنگاوی دیکە لەو ڕاستایەدایە. بەڵام ڕەنگە دیسان ڕوانگەی هێرشبەرانەمان هەبێت و ئەم جارە، خەباتێکی درێژخایەن بایەخی دەبێت چونکە لەو بڕوادایین دەتوانین سەرکەوین.

*. http://www.historyisaweapon.org/defcon1/chisocfem.html